

DRAUGAS

PERIODICALS
May 24,
Vol. LXXVIII

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY
TREČIADIENIS - WEDNESDAY, GEGUŽES - MAY 24, 2000

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 05/23/00
UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

Nr.102
Kaina 50 c.

Švedų vicepremierės žodžiai papiktino Vilniaus pareigūnus

Holokaustas buvo nacių,
o ne baltų politika

Vilnius, gegužės 23 d. (BNS) — Pasak Lietuvos diplomato ambasadoriaus specialios pavidimams — ryšiams su pasaulio žydų bendruomenėmis Alfonso Eidinto, nacių okupacijos išvengusiai Švedijai tikriausiai sunku suprasti valstybes, kurias per Antrąjį pasaulinį karą buvo užėmusi Vokietija, vykdydusi žydų genocidą. Jis komentavo Švedijos vicepremierės Lena Hjelm-Wallén holokausto konferencijoje Maskvoje išsakytą mintį, jog Baltijos valstybės „turi prisiminti ir suvokti“, kad žydų genocidą Baltijos valstybėse „vykdė jų pačių šeimai, o ne kokios pašalinės jėgos“.

Sunkiau švedams, kurie nebuvo okupuoti, suprasti tuomet nacių okupuotų šalių situaciją. Lietuvoje naciai nuo pirmųjų dienų organizavo masines žydų žudynes, sako humanitarinių mokslų daktaras istorikas A. Eidintas. Pasak jo, dokumentai liudija, jog žydų naikinimą Lietuvoje suplanavo ir organizavo naciai.

Tačiau, A. Eidinto teigimu, lietuviai turi atsakyti į klausimą, „kaip ir kodėl naciai rado gausų būrį kolaborantų, kurie dalyvavo žydų areštuose ir žudynėse“. Tai didžiausias mūsų rūpestis, nes tai vienas juodžiausių valstybės ir tautos istorijų puslapių, pabrėžė diplomatas ir pridūrė, kad Lietuva visada reikš apgailestavimą, kad genocido politikoje naciai Lietuvoje rado didelį būrį talkininkų.

Pasak Lietuvos diplomato, reikia pripažinti, kad Europos valstybės „lykščiai elgėsi žydų atžvilgiu“, nes jų nepriėmė, kai prasidėjo žydų persekiojimai nacių valdymoje Vokietijoje. „Tik po tiek laiko prabudo sąžinė, ir visos šalys pradėjo skirti deramą dėmesį

holokausto aukoms, prie kurių atsiradimo kai kurios neakivaizdžiai prisidėjo“, sakė A. Eidintas.

A. Eidintas priminė, kad Lietuvoje ypatingas dėmesys skiriamas holokausto švietimo reikalams, nes didelė visuomenės dalis „nesupranta holokausto Lietuvoje masto ir Lietuvos žydų tragedijos“.

Švedai raginami apsidairyti „savo kieme“

Tarptautinės istorinio teisingumo komisijos nacių ir sovietų okupacijų režimų pasekmėms įvertinti pirmininkas Emanuelis Zingeris stebisi, kad Švedijos pareigūnai „iš taip arti nepastebi pastangų“ Lietuvoje įvertinti holokaustą ir jo pasekmes.

Pasak švedų, kurie nebuvo okupuoti, suprasti tuomet nacių okupuotų šalių situaciją. Lietuvoje naciai nuo pirmųjų dienų organizavo masines žydų žudynes, sako humanitarinių mokslų daktaras istorikas A. Eidintas. Pasak jo, dokumentai liudija, jog žydų naikinimą Lietuvoje suplanavo ir organizavo naciai.

Tačiau, A. Eidinto teigimu, lietuviai turi atsakyti į klausimą, „kaip ir kodėl naciai rado gausų būrį kolaborantų, kurie dalyvavo žydų areštuose ir žudynėse“. Tai didžiausias mūsų rūpestis, nes tai vienas juodžiausių valstybės ir tautos istorijų puslapių, pabrėžė diplomatas ir pridūrė, kad Lietuva visada reikš apgailestavimą, kad genocido politikoje naciai Lietuvoje rado didelį būrį talkininkų.

Pasak Lietuvos diplomato, reikia pripažinti, kad Europos valstybės „lykščiai elgėsi žydų atžvilgiu“, nes jų nepriėmė, kai prasidėjo žydų persekiojimai nacių valdymoje Vokietijoje. „Tik po tiek laiko prabudo sąžinė, ir visos šalys pradėjo skirti deramą dėmesį

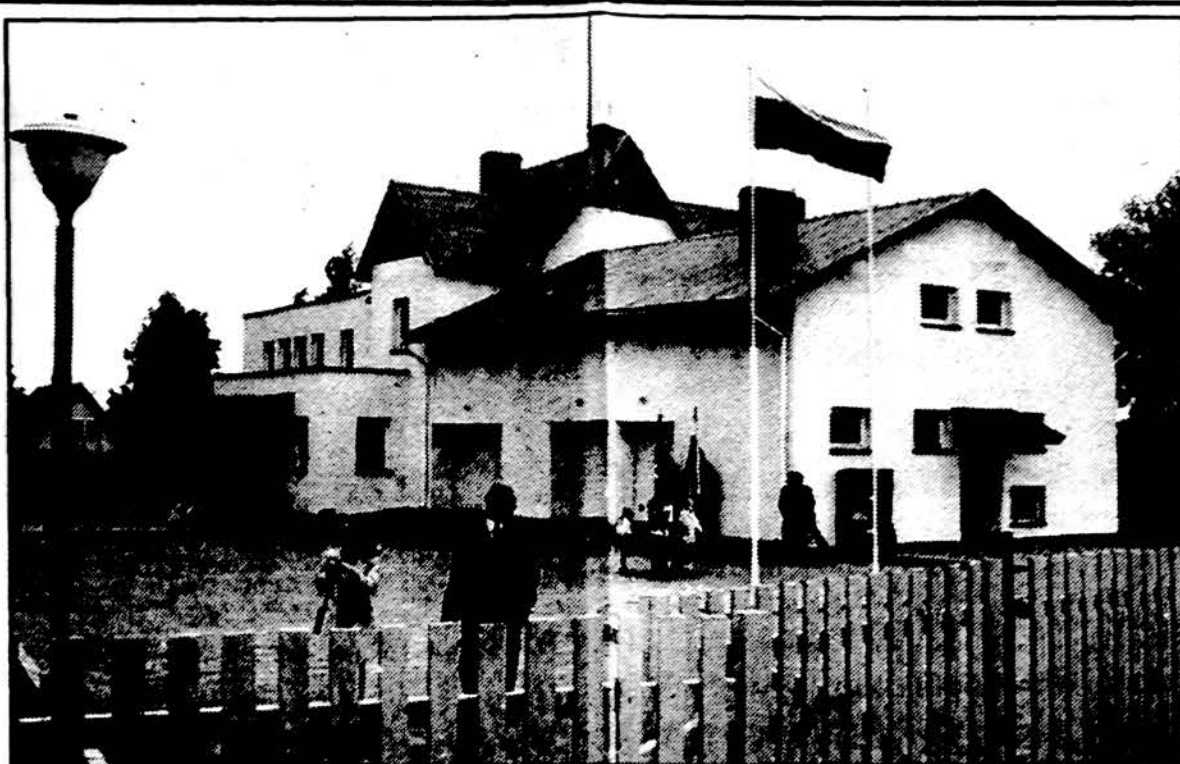
holokausto aukoms, prie kurių atsiradimo kai kurios neakivaizdžiai prisidėjo“, sakė A. Eidintas.

A. Eidintas priminė, kad Lietuvoje ypatingas dėmesys skiriamas holokausto švietimo reikalams, nes didelė visuomenės dalis „nesupranta holokausto Lietuvoje masto ir Lietuvos žydų tragedijos“.

A. Eidintas priminė, kad Lietuvoje ypatingas dėmesys skiriamas holokausto švietimo reikalams, nes didelė visuomenės dalis „nesupranta holokausto Lietuvoje masto ir Lietuvos žydų tragedijos“.

A. Eidintas priminė, kad Lietuvoje ypatingas dėmesys skiriamas holokausto švietimo reikalams, nes didelė visuomenės dalis „nesupranta holokausto Lietuvoje masto ir Lietuvos žydų tragedijos“.

A. Eidintas priminė, kad Lietuvoje ypatingas dėmesys skiriamas holokausto švietimo reikalams, nes didelė visuomenės dalis „nesupranta holokausto Lietuvoje masto ir Lietuvos žydų tragedijos“.

Gegužės 19 d. Salcininkų rajone, Dieveniškių kilpoje, atidaryta Vilniaus pasienio policijos rinktinės užkarda. Tą dieną suėjo 9 metai, kai pasienyje su Baltarusija esančiame Krakūnų kaime buvo nužudyti beginkliai Salcininkų užkardos Dieveniškių patrulių tarnybos pamainos viršininkas Gintaras Žagunis — pirmasis po Nepriklausomybės atkūrimo Lietuvos pasienietis, žuvęs vykdydamas savo pareigas. Įamžinant G. Žagunio atminimą, užkarda pavadinta jo vardu.

Nuotr.: Daugiau kaip 2 mln. litų kainavęs Gintaro Žagunio vardo pasienio užkardos pastatas. Gedimino Svitajaus (Elta) nuotr.

Joniškio žemdirbiai nori „prie vokiečio“ buvusios tvarkos

Vilnius, gegužės 23 d. (BNS) — Pas buvusį premjerą Gediminą Vagnorių antradienį apsilankiusi Joniškio žemdirbių grupė gyrė vokiečių okupacijos metu galiojusius valdžios santykius su ūkininkais.

Nuosaičių (konservatorių) frakcijos narys G. Vagnorius antradienį susitiko su Joniškio žemdirbių atstovais. Susitikimas, kuriame dar dalyvavo Lietuvos darbininkų sąjungos vadovai Aldona Balsienė ir Petras Grebliauskas, įvyko žemdirbių kvietimu.

Susitikimo dalyviai išreiškė nepasitenkinimą dėl pastarųjų metų daugiau nei trečdaliu sumažintų pieno ir mėsos supirkimo kainų, vis didėjančių išsiskolinimų žemės ūkio produkcijos gamintojams, taip pat ir dėl valstybės išsiskolinimų už nuo praėjusių metų neįmokamas lėšas.

Vienas susitikimo dalyvių atsinešė 1941 metais vokiečių okupacijos valdžios generalinio komisaro Kaune paskelbtą atsisakymą „J Lietuvos ūkininkus“, kuriame, be kita ko, raginama laikytis reikalavimo dalį duoninių javų, pašarų, bulvių parduoti reicho valdžios atstovams. Reicho komisaro įsakymu nustatytos supirkimo kainos, anot atsisakymo, užtikrindavo ūkininkams „ir pakankamą uždarbį“.

G. Vagnorius žemdirbiams sakė, jo jie kelia teisėtus reikalavimus, nes prašo valdžios institucijas ir perdirbimo įmones sugrąžinti skolas. Anot jo, Nuosaičių (konservatorių) frakcija įregistravo Bankroto įstatymo pataisą, kuri leistų iškelti teisme bankroto bylą už darbo užmokesčio nemokėjimą ir neatsiskaitymus su žemdirbiais.

Pasak frakcijos pranešimo spaudai, praėjusių metų vasarą vyriausybės paskelbus neteisėtą žemės ūkio liberalizavimą, Finansų ministerija antradienį pusemetį nutraukė Kaimo remimo fondo finansavimą ir per pusmetį išsiskolino žemdirbiams daugiau kaip 230 mln. litų. Iki 1999 m. pa-
nė ir taip iškiti savo rinkė-
jams, Europos valstybių politi-
kai vertia Lietuvą uždarę IAE.

bės neleistinų išsiskolinimų pavyzdžiui seka ir kai kurios pieno ir mėsos perdirbimo įmonės.

G. Vagnorius pranešė, jog nuosaičių konservatoriai kreipėsi į vyriausybę, ragindami nebetęsti praėjusių metų „neteisingo žemės ūkio liberalizavimo eksperimento ir atnaujinti Europos Sąjungos politikos pavyzdžiui perteklines produkcijos eksporto remimo ir supirkimo kainų palaikymo programų finansavimą“.

Rokiškio rajone streikuoja 600 mokytojų

Rokiškis, gegužės 23 d. (BNS) — Antradienį, nesulaukę konkretių savivaldybės planų sumokėti veluojančius atlyginimus, neterminuotą streiką pradėjo devynių Rokiškio rajono mokyklų mokytojai, daugiau nei 600 asmenų.

Trečiadienį prie streikuojančių žada prisidėti Juodupės gimnazija, o jei nebus pasiūlytas veluojančių atlyginimų mokesčių planas, po savaitės žada prisijungti ir vaikų darželių darbuotojai.

Rokiškio rajono metų biudžetas yra 41 mln. litų, tačiau rajonas turi apie 20 mln. litų skolų. Rajono pajamos siekia apie 3 mln. litų per mėnesį — tiek, kiek reikia mokytojų, biudžetinių įstaigų darbuotojų atlyginimams bei socialinių pašalpų išmokoms.

Išėjimus darbavimams apie galimą neterminuotą streiką Rokiškio rajono mokyklų mokytojai įteikė praėjusią savaitę.

Antradienį Lietuvos mokyklų abiturientai laikė biologijos egzaminą. Kaip sakė profesinių sąjungų kurio Rokiškio mokyklose idėjos autorė, Juozo Tubelio gimnazijos mokytoja Teresė Gailionienė, Rokiškio rajone egzaminai vyksta tose mokyklose, kur ir buvo numatyta. Sudarytos vykdymo ir vertinimo komisijos, kuriose dalyvauja specialistų grupės iš mokyklų vadovų ir mokytojų, kurie jau išėję į pensiją ir nedalyvauja streike.

Anot T. Gailionienės, Rokiškio rajono mokytojai streiką tęsti nusiteikę visą šią savaitę. „Šiandien mes esame nusiteikę laukti ir reikalauti, kad būtų iš karto išmokėtas visas išsiskolinimas — dalinis

Vilniaus konferencija susilaukė plataus atgarsio

Vilnius, gegužės 23 d. (BNS) — „The Wall Street Journal“ labai gerai įvertino praėjusią savaitę Vilniuje vykusios devynių NATO kandidatų konferencijos rezultatus, pabrėžęs visų valstybių kandidatų vienybę.

„Matydami, kad NATO, pakvietusi į sąjungą Lenkiją, Čekiją ir Vengriją, pradeda mažiau dominti kitos būsimos kandidatės, jie pasirašė efektingą „Vilniaus pareiškimą“, kuriame paragino NATO iki 2002 metų ne vien „apsvarstyti“ naujas kandidatas, kaip tai buvo žadėta per susitikimą Vašingtone 1999 metais, bet pakviesti visas devynias valstybes į sąjungą“, rašo „The Wall Street Journal“.

Pasak jo, paskelbdamos tokią pareiškimą, Lietuva, Latvija, Estija, Slovakija, Slovenija, Rumunija, Bulgarija, Albanija ir Makedonija „ignoravo kai kurių Europos Sąjungos narių įspėjimą, kad dabar ne laikas veržtis į NATO. Bent jau todėl, kad Rusijoje į valdžią atėjo naujas prezidentas, kuris tikriausiai neigiamai reaguos į tokius žingsnius. Be to, Rusija jau ne kartą pareiškė, kad ne viena buvusios SSRS respublika neįstos į NATO“.

„Tačiau devynios valstybės nepaisė šių įspėjimų“, pažymi laikraštis. Pasak leidinio, stebina tai, kaip vienišai veikia šios valstybės.

„Ankstiau rungtyniavę viena su kita dėl Vakarų dėmesio, šiandien jos veikia kaip devyni muškietininkai — pagal principą „Vienas už visus ir visi už vieną“. Iki penktadienio niekas ne nemanė, kad Albanija ir Makedonija turi gali-

mybių įstoti į NATO vienu metu su labiau išsivysčiusiomis ir pastoviomis valstybėmis. Stebina ir tai, kad Slovėnija ir Slovakija, kurių įstojimui Maskva neprieštarauja, pasirašė pareiškimą drauge su Baltijos valstybėmis, kurių padėtis sudėtingesnė“.

„Kuo NATO gali atsakyti į raginimą? Kvailiausia — pro sukastus dantis „pasveikinti“ šį pareiškimą. Tačiau (kad ir kaip tai būtų keista) imtis radikalai plėsti sąjungą — geriausias variantas. Strateginiu požiūriu jis leis normalizuoti padėtį Balkanuose. Be to, kad ir kaip kandidatės veržtųsi į NATO, joms reikia dar daug ką padaryti, siekiant atitikti tuos reikalavimus, kurie keltami sąjungos narėms. Istoriškai rodo, kad tokia perspektyva skatina valstybes aktyviau plėtoti demokratiją, spręsti pasienio ir etnines problemas“.

Pasak leidinio, to pavyzdys yra pokario Vokietija, nesutariantios tarpusavyje Graikija ir Turkija ir net Lenkija — „jai rengiantis įstoti į NATO, ne tik padidėjo pastovumas Vidurio Europoje, bet ir buvo užmegzti, ko gera, palankiausi per pastaruosius dešimtmečius Lenkijos ir Rusijos santykiams (nors Maskvai ir sunku pripažinti šį faktą)“.

„The Wall Street Journal“ daro tokią išvadą: „Kad ir kas įvyktų po dvejų metų, Vilniaus devynetas“ jau pasiekė rezultatų: pateikė sąlygas derbyboms ir susivienijo į stiprią, savo siekius skelbiančią grupę, kuri galės daryti įtaką Europos Sąjungai bei būsimam JAV prezidentui“.

Kauno vadovai kaltinami pataikavimu Rusijai

Kaunas, gegužės 23 d. (BNS) — Opozicijoje esantys Kauno miesto tarybos nariai prieštarauja galimam Rusijos konsulato atidarymui mieste ir kaltina Kauno valdžią tenkinant Rusijos įgeidžius.

Tai Kauno tarybos nariai konservatoriai, Lietuvių nacionalinės partijos ir „Jaunosios Lietuvos“ atstovai pareiškė antradienį spaudos konferencijoje. Šioms trims politinėms jėgoms miesto taryboje atstovauja 10 narių iš 41.

Jų nuomone, „atkaklus Rusijos troškimas įsteigti savo konsulatą Kaune, kuriame gyvena maždaug 90 proc. lietuvių, rodo, kad ji iki šiol neatsisakė savo imperialistinių tikslų Baltijos valstybėse“.

miesto mero „blokados“ nebuvo susitarta.

Lietuvių pareigūnai bei diplomatai baiminasi, kad didelis dėmesys Kauno miesto merui ir jo vadovaujama Laisvės sąjungai gali sukelti Lietuvos tarptautinį politinį atsiskyrimą, panašų į tą, kurį dabar patiria Austrija.

JAV ambasados Lietuvoje atstovas spaudai Michael Boil teigė, kad oficialūs Vašingtonas taip pat sunerimęs dėl anksčiau pasirodžiusių antiseiminių V. Štusauskio pareiškimų. Tačiau M. Boil atsisakė komentuoti, ar Vakarų valstybės yra sutarusios vengti ryšių su Kauno meru: „Nenorečiau spekuliuoti šiuo klausimu“.

KALENDORIUS

Gegužės 24 d.: Gerardas, Gina, Joana, Vilmantas, Vincantas, Zuzana.

Gegužės 25 d.: Almantas, Beda, Danutė, Grigalius, Jovilė, Marija Magdalena, Urbonas.

SKAUTYBĖS KELIAS

Redaktorė j.v.s. Irena Regienė

GYDŪNO FONDE

Vydūno fondo tarybos posėdis įvyko 2000 m. balandžio mėn. 26 d. VF/ASS būstinėje, Lemonte. Posėdyje dalyvavo 14 tarybos narių. Pirm. Leonas Maskaliūnas pradėjo posėdį. Jis priminė, kad š.m. sausio mėn. 8 d. amžinybėn iškelavo teisininkas fil. v.s. Edmundas Korzonas, nuo jaunystės priklausęs Lietuvos Skautų sąjungai, buvęs ASS vadijos pirmininkas ir ilgametis Vydūno fondo tarybos narys. Jis buvo prisimintas trumpu susikaupimu.

Posėdyje buvo perzvelgta praėjusių metų fondo veikla, pristatyta finansinė apyskaita ir svarstyti ateities planai. Savo pranešimus atliko kelios komisijos, kurios veikia taryboje. Apie finansinį stovį ir investavimus kalbėjo Algirdas Stepaitis. Kai kurios akcijos davė gerą pelną. Antanas Račas pristatė metinės premijos skyrimo reikalus. Buvo siūlyama peržiūrėti ir kur reikiama pakeisti premijos skyrimo taisykles.

Pagrindinės VF metinės pajamos gaunamos iš aukų platinant kalėdinius atvirukus. Jūrėtė Variakojienė paminėjo, kad iki Naujųjų Metų už atvirukus gauta 11,940 dol. Mūsų visuomenė vis dar remia VF veiklą. Nelengva rasti menininkus, sutinkantys kurti atvirukus. Šiuo metu dvi dailininkės Amerikoje pasizadėjo sukurti, tai Ada Sutkuvienė ir Rimailė Zotovienė.

Jau keleri metai, kai VF ruošia rašinių konkursus. Tiems konkursams paskirti fondai, kurių metinės palikanos yra skiriamos premijoms. Vida Brazaitytė kalbėjo apie prel. Juozo Prunskio rašinių konkursų parinktas temas, apie Lietuvos istorinius paminklus ir bažnyčias. Rašinių siunčiami iki š.m. gegužės 15 d. Taip pat ruošiamos temos iš lietuviškos Kęstutis ir Erikos Sidabrienės fondo konkursui, kuriuo norima pagerbti a.a. Erikos Sidabrienės atminimą.

Pranešimą apie VF valdybos veiklą paruošė pirm. Vytautas Mikūnas. Jis pasidžiaugė, kad VF per 48 metų savo veiklos sutelkė 1,076,546 dol. iš kurių 792,895 dol. buvo paskirti lietuviškai veiklai remti, tai pasakoloms ir stipendijoms lietuviams studentams Lietuvoje ir įvairiose kraštuose, knygų ir kitų leidinių paruošimui, leidimui, įvairiems konkursams ir kt. Šiais metais studentams paskirta 15,000 dol. pasakoloms, o Lietuvoje studentams skirta 30 negrąžinamų stipendijų po 150 dol. kiekviena.

VF skiria nemažai pastangų knygų leidimui. Galima pasidžiaugti, kad skaitytojus pasiekė prof. Edvardo Gudavičiaus „Lietuvos istorija“ I tomas. Knyga platinama Lietuvoje, JAV ir Kanadoje, ir su lauku dėmesio. Šio leidinio paruošimui ir išleidimui VF paskyrė 17,000 dol. Knygų leidimas yra nuostolingas, bet buvo manoma, kad tokį veiklą svarbu išleisti, nepaisant nuostolių.

1999 metais buvo išleista Vydūno „Mano Tėvyne“ antroji laida, skirta Lietuvos mokslininkams. Ji buvo išdalinta per Švietimo ministeriją 2,500 mokyklų bibliotekoms. Apie šią dovaną jaunimui gražiai rašė

Bernardas Šaknys „Valstiečių laikraštis“, š.m. vasario mėn. 15 d. laidoje.

Su dideliu susidomėjimu buvo sutikta Nijolės Užubalienės kelionių įspūdžių knyga „Atvirukai“. Ji buvo gražiai pristatyta skautininkių „Verpsčių“ būrelio, Lietuvių rašytojų draugijos ir Vydūno fondo rengtoje vakaronėje, Čikagoje, Jaunimo centre. Gausiai susirinkę knygos mylėtojai turėjo progą išgirsti apie autorę, jos kūrybą ir pasiklausyti Nijolės Užubalienės skaitant jos kelionės įspūdžius.

Yra ruošiami ir kiti leidiniai; tam yra sudaryta komisija iš Jono Dainausko, Danutės Eidukienės ir Jūratės Variakojienės.

Pagerbimui mūsų žymių kultūrininkų, jų vardų yra skiriamos stipendijos studijuojantiems Lietuvos universitetuose. Jos yra: Sofijos Čiurlionienės, Stepono Kolupailos, Igno Končiaus, Broniaus Kvilio ir Vincės Jonuškaitės-Zaunienės vardo. Vilniuje Muzikos akademijoje įvyko Vincės Jonuškaitės-Zaunienės vardo stipendijai gauti konkursinis koncertas. 1,000 dol. stipendiją laimėjo vokalo studentė Aušra Liutkutė. Stipendiją įteikė VF atstovas Lietuvoje Edmundas Kulikauskas.

Vytautas Mikūnas pranešė, kad a.a. fil. Edmundo Korzono laidojamųjų metų VF buvo suaukota 3,000 dol. Jo šeima pagaidavo, kad mirusiojo atminimui iš aukų būtų skiriama teisė studijuojančiam studentui stipendija.

Po to buvo pristatyta valdybos ataskaita. Išdėstė Liudas Ramanauškas paruošė pajamų-laidų, izdo stovio ir investavimų apyskaitą. Ją patikrino revizijos komisija: pirm. Dalia Urbutienė, Ramunė Lukienė ir Leonas Maskaliūnas. Patikrinus izdo knygas, dokumentus ir bankų indėlius rasta, kad atskaitomybė labai tvarkingai vedama, yra pridėti visi pateisinamieji dokumentai.

Taryba patvirtino VF valdybos darbų ir išlaidų planą 2000 metams. Išlaidoms numatyta suma 54,195 dol. Patvirtintas revizijos komisijos raportas.

Penki tarybos nariai baigė savo trejų metų kadenciją. Buvo pasiūlyta perrinkti buvusius narius. Vienai narei atsiskaitė, keturi buvo perrinkti: Jonas Dainauskas, Vytautas Mikūnas, Antanas Račas ir Algirdas Stepaitis.

Buvo pasakyta dėl „Mūsų Vytis“ leidimo, kuris šiuo metu yra sustojęs. Buvo pasiūlyta sukviesti redakcinę kolegiją, kuris organizuotų redagavimą.

Jaunieji ASS nariai perdavė pagedavimą plačiau supažindinti juos su Vydūno asmeniu, jo kūryba ir veikla.

Tikime, kad VF veikla dar reikalinga. Jaunieji ASS nariai ateina su naujomis idėjomis ir planais, todėl su viltimi žvelgiame į ateitį ir tikime, kad visuomenei remiant, darbas toliau tęsis.

Irena Kairytė

• Ir netikintis į Dievą negali negirdėti bažnyčios varpų skambėjimo.

Sekmingai praėjus Los Angeles „Kng. Gražinos“ vyr. skautų būrelio š.m. balandžio 30 d. visuomenei suruoštam informaciniam pasnėkesiui „Pasiruošimas žemės drebėjimui ir kitoms nelaimėms“, dalis rengėjų džiaugiasi atliktos visuomeninės gerai darbelį. Iš k. sėdi — Birutė Prasauskienė, Vanda Zelenienė, Danutė Balciūnė, Irena Vilkiene. Stovi — Jūra Koklienė, Rūta Anieliauskienė, būrelio vadovė Zita Rahbar, Stasė Korienė, Aldona Venckūnienė ir Helen Vidugirienė.

PASIRUOŠIMAS ŽEMĖS DREBĖJIMUI IR KITOMS NELAIMĖMS KALIFORNIJOJE

Gyvenant gražioje ir saulėtoje Kalifornijoje, kur žemė laikas nuo laiko lengvai pasipurtė, negalima užmiršti žinovų teigimų, kad didysis „pasipurtymas“ gali mus visus užklupti kiekvienu momentu. Sakoma, kad jau praėjo tam tikras laikas tarpas, kada „žemės raudulėms reikia pasitaisyti“, nepaisant mūsų ramybės. O tu raudulį, ypač Los Angeles mieste ir jo apylinkėse, labai daug.

Todėl miesto ugniagesiai turi paruošti asmenis, kurių pareiga perspėti gyventojus, kaip tiems netikėtumams „pasiruošti“. Nes ištikus galimam dideliame žemės drebėjimui, keliai gali būti sugriauti, įvairių viešo patarnavimo įstaigų veikla sutrukdyta, miesto vandentiekiai, elektros laidai bei

dujų linijos suardytos; krautuvės, vaistinės uždarytos. Tuo tarpu namuose visi išsigandę, kai kurie gali būti net sužeisti, vandens bei maisto atsargos neįdešės, telefonai neveikia, neįmanoma prisieiti jokios pagalbos.

Todėl Kunig. Gražinos vyr. skautų būrelis sumanė šiais metais pasitarnauti visuomenei suruošiant pasnėkesiui „Pasiruošimas žemės drebėjimui ir kitoms nelaimėms“ temai.

Kaip jau prapasta, Atvelykio sekmadienį, balandžio 30 d., 12 val. dienos metu žmonės rinkosi į Šv. Kazimiero parapijos salę Los Angeles išklausti to svarbaus pasnėkesio, kurį atliko L. A. ugniagesių pareigūnas. Susirinko daugiau negu šimtas parapijiečių. Visiems patiko kalbėtojo būdas. Skaičydamas atsineštą

literatūrą labai vaizdžiai ir su sveiku humoru klausytojus supažindino su galimybėmis, kaip išvengti didesnių nelaimių žemei drebant ir kaip manytis jai nustojus drebėti. Baigęs, paliko mums visą pluoštą patarimų, surašytų net 45-uose puslapiuose, kuriuos gražinietės padaugino ir teikia galimybę visiems juos įsigyti.

Didelė padėka tenka mūsų bičiuliui dr. Rolandui Giedraičiui už pakvietimą tokio svarbaus kalbėtojo, už jo pristatymą, pabrėžiant, kaip svarbu susirinkti ir pasisėkėti apie pasiruošimą išlikti saugiesiems savo aplinkoje, kai ilgesnį laiką gali nebūti jokios pagalbos.

Sesės gražinietės visus atsilankiusius gražiai pavaišino užkandžiais, pyragėliais ir kavute. Įėjimas visiems buvo nemokamas.

v.s. Vanda Zelenienė

JUBILIEJINĖ ŠVENTĖ DETROITE

Antrajam pasauliniam karui pasibaigus ir karo pabėgėliams negalint grįžti į Sovietų Sąjungos okupuotas jų tėvynes, 1949 m. naujoji lietuvių politinių imigrantų banga pasitovėsi įsikūrimo pradžioje iškoti Amerikos miestuose, jų tarpe ir Detrote. Steigėsi organizacijos, tarp jų vaikams ir jaunimui. Detrote skautininkė P. Pajaujienė įkūrė pirmąją šešių skautų „Neringos“ skiltį, kurios uždavinys buvo atrasti atvykstančius iš užjūrio skautes ir burti jas į skautiškas eiles. Ši skiltis greitai augo. Panašiu laiku ir broliai skautai suskato organizuotis.

1950 metų pavasarį Detrote pradėtas organizuoti skautų tuntas. Oficiali „Gabijos“ tunto įsisteigimo data skaitoma 1950 m. gegužės 28 d., kada įvyko skautininkės Kunigundos Kodatienės, pirmosios tuntininkės, suaukta pirmoji tunto sueiga. Šioje sueigoje dalyvavo viena vyr. skautų skiltis ir viena jaunesniųjų skautų draugovė, susidedanti iš vienos skautų skilties ir dviejų paukštyčių skilčių.

1950 metų liepos 22 d. Detrote įsteigiama „Baltijos“ skautų vietininkija. Pirmasis vietininkas buvo skautininkas Vladas Pauza. Iki metų pabaigos vietininkija sudarė penki vienetai: „Geležinio Vilko“ skautų vyčių būrelis, „D.L.K. Mindaugo“ ir „L. K. Algimanto“ skautų draugovės, „L. K. Vytenio“ vilkiukų draugovė ir jūrų skautų valtis. 1955 m. „Baltijos“ vietininkija tapo tuntu. Nuo vietininkijos įsisteigimo dienos „Baltijos“ vadovų rūpestis buvo lietuviškas jaunimas, laisvė Tėvynei, bendras darbas lietuvių visuomenėje.

PAKLAUSYKIME IDOMIOS PASKAITOS

Inf. Algirdas Stepaitis, Korp. Vytis filisteris, ilgus metus dirbęs įvairiose pasaulio kraštuose žemės alyvos (naftos) perdirbimo įmonių projektavime ir jų statybų vadovavime, kalbės apie Lietuvos alyvos pramonę š.m. gegužės 28 d. (sekmadienį) 12:30 v. p.p. Vydūno fondo būstinėje (kambarys 13) Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Visi kviečiami atsilankyti.

Kviečiame visus dabartinius ir buvusius tuntų skautus ir skautes, vadovus, vadoves, jų šeimas, ir visus mūsų draugus ir rėmėjus dalyvauti šioje šventėje. Bilietus prašoma įsigyti iš anksto, sekmadienio 16:00 val. p.p. Mišiu arba per Rasą Karvelienę, tel. 248-380-1363. Dalyvavimo auksa 3 dol. jaunimui iki 16 metų; 10 dol. vyresniems ir suaugusiems.

Lauksime visų!

„Baltijos“ ir „Gabijos“ tuntų vadovybės

ČIKAGOS SKAUTININKIŲ DRAUGOVEI JAU PENKIASDEŠIMT METŲ

Čikagos Skautininkių draugovė, ne kurį laiką „snustelėjusi“ — buvusiai draugininkei, a.a. Aldonai Palukaitienei ir Amžinybės iškeliauvus, susiorganizavo, susisaukė ir vysto intensyvią veiklą. Draugovės sueigos šaukiamos reguliariai, kas mėnuo. Sueigos vyksta, pas vieną kurią narę, ar Jaunimo centre, bet visada prie kavos puodelio, jaukioje nuotakoje.

Draugovė, vos tik susejusios susiorganizuoti, atkurti veiklą, su gražiu pasisekimu dalyvavo Kaziuko mugėje, kur mugininkus vaišino pačių slėgtais sūriais ir namie raugta gira, kurių greit pritrūko. Skanautojams teko pažadėti, kad ateinančiais metais bus užraugta daugiau šios skanios

PAKLAUSYKIME IDOMIOS PASKAITOS

Inf. Algirdas Stepaitis, Korp. Vytis filisteris, ilgus metus dirbęs įvairiose pasaulio kraštuose žemės alyvos (naftos) perdirbimo įmonių projektavime ir jų statybų vadovavime, kalbės apie Lietuvos alyvos pramonę š.m. gegužės 28 d. (sekmadienį) 12:30 v. p.p. Vydūno fondo būstinėje (kambarys 13) Pasaulio lietuvių centre, Lemonte. Visi kviečiami atsilankyti.

KANADOS RAJONO STOVYKLA

Kanados rajono skautų stovykla „Romuvoje“ vyks rugpjūčio 6-20 d. Registracijos lapus ir platesnę informaciją galima gauti paskambinus Ilonai Tarvydienei tel. 416-234-1088.

giros... Na, ir suprantama, kai dirbama, tai reikia ir uždirbti, uždirbo ir skautininkės. Sesės pinigų per daug negarbina ir nesandėliuoja, ten kur mato reikalą — duoda, auksa. Šimtą dolerių paskyrė „Aušros Vartų“, „Kernavės“ tunto stovyklai, Rake, šių metų vasarą. Šimtą dolerių paskyrė Lietuvos Laisvės kovų paminklui Jaunimo centro sodelyje restauruoti.

Filosofų teigimu, ne laikas bėga, bet mes, žmonės, bėgame laike. Ir Čikagos skautininkių draugovė nepajuto, kaip nubėgo, nudainavo penkiasdešimties metų veiklos kelią. Sukakti rengiasi pažymėti, švęsti šį rudenį, rugpjūčio 24 d. Draugovės narės pakilia nuotaka ruošiasi šiai šventei:

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Lithuanian observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4645 W. 63rd Street, Chicago, IL 60639-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$100.00. Foreign countries \$115. Postmaster: Send address changes to Draugas — 4645 W. 63rd Street, Chicago, IL 60639-5589.

Matindami patis išlaidas, pakvišimų už prenumeratą nesimundame. Prie pavardės ir adreso, siūdami laikraštį patvirtime, iki kada prenumerata galioja.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

JAV	Metams	1/2 metų	3 mėn.
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$100.00	\$60.00	\$38.00
Tik šaltadienio laida:	\$115.00	\$65.00	\$40.00
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užsienietis / Lietuva:			
Oro paštu	\$600.00	\$350.00	
Reguliarus paštu	\$100.00	\$65.00	
Tik šaltadienio laida oro paštu	\$100.00	\$65.00	
Tik šaltadienio laida reguliarus paštu	\$65.00		

Vyriausias redaktorius — Danutė Binkulienė
Administracinis — Valentinas Krumpis
Moderatorius — kn. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šaltadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šaltadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį nesako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ka nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisyti nesuosiūdo. Nesaudojant straipsnių nesaugo. Siunčiant prašome pildyti kopiją.

STOVYKLOS

Birželio 17 - 24 d. — Detrote „Baltijos“ ir „Gabijos“ tuntų stovykla Dainavos stovyklavietėje, Manchester, MI.

Liepos 15-26 d. — Čikagos skautų ir skautių stovykla Rako stovyklavietėje, Custer, MI.

Rugpjūčio 5-13 d. — LSS Ramiojo vandenyno vasaros stovykla „Rambynas“ stovyklavietėje, Big Bear, CA.

Rugpjūčio 6-20 d. — Kanados rajono stovykla „Romuvoje“

Rugpjūčio 13-20 d. — LSS Atlanto rajono stovykla vyks Bolton, MA, Resolute Boy Scouts Camp.

RUOŠKIMĖS STOVYKLAI

Čikagos ir apylinkių skautų ir skautių stovykla Rako stovyklavietėje vyks š.m. liepos 15-26 d. Stovyklos pavadinimas „Medinė“. Registracija bus vykdoma per tuntas. Informacijai ir registracijai kreiptis į savo pastovyklų viršininkus: „Aušros Vartų“ / „Kernavės“ tuntas — ps. Jūratė Valienė, tel. 708-839-1305; „Lituanicos“ tuntas — ps. Gintaras Aukštuolis, tel. 708-352-2664; „Nerijos“ tuntas — ps. Aldona Weir — 630-964-9120; Jaunų šeimų — s. Gintaras Lietuvninkas, tel. 708-214-6001.

Registracija baigsis birželio 23 d. Po šios dienos registruojantis bus pridedamas priedinis 40 dol. mokeskis už kiekvieną stovyklautoją. Būtina pilnai užpildyti visus registracijos, o ypač sveikatos žinių lapus.

Stovyklon priimami vaikai nuo 8 metų amžiaus, išskyrus Jaunų šeimų pastovyklę. Norintieji stovyklon važiuoti autobusais, prašomi pranešti stovyklos viršininkui. Autobuso kaina 50 dol. asmeniui.

rūpinasi, planuoja, kad šventė būtų ir turininga, ir nuotai. Šventę numatoma kviesti ne tik plačią skautišką šeimą, bet ir visuomenę, skautiška nuotaka pagyventi valandėlę — kitą.

Čikagos skautininkių draugovės vadovybės sudėtis: draugininkė — v.s. Z. Juškevičienė, pavaduotoja — v.s. A. Ramanaušienė, sekretorė — fil. v.s. D. Eidukienė, išdininė — s. J. Paulauskienė.

Z.J.

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyt. su Northwestern-unto diplomu, šiuo metu sutvarkė dantis už pristinamą kainą. Pacientai primami absoliučiai punktualiai. Susitarimai (kalbėti angliskai).
Tel. 708-422-8280

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9825 S. 70th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-8101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. L. PETREIKS
DANTŲ GYDYTOJA
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidus ligų gydymas
Kabinas šeimai
6918 W. Archer Ave., Suite 5 & 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-229-6888
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽLOBA, M.D.
INDRE RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 827-0080
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

DR. PETRAS KISIELIUS
INKSTŲ, POSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIA
Center for Health,
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
630-941-2800

BIRUTĖ L. PUMPUTIS, M.D.
Fellow: American Academy of
Family Practice
SEIMOS GYDYTOJA
380 W. 61st Ave. (219) 947-8270
Hobart, IN 46342 Fax (219) 947-8230

TERESĖ KAZLAUSKAS, M.D.
Vėlių gydytoja
900 Ravinia Pl., Oak Park, IL
Tel. 708-340-0887.
Priklauso Palos ir Christ ligoninėms.
Nuolatina naujai atvykusiems.

SKAUTIŠKI RENGINIAI

Clevelande

Gegužės 27 d. — Clevelando skautija minės savo veiklos 50 metų sukaktį.

Detroite

Birželio 11 d. — Detrote „Baltijos“ ir „Gabijos“ tuntų 50 metų jubiliejinė šventė Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros centre.

Čikagoje

Rugpjūčio 24 d. — Čikagos skautininkių draugovės 50 metų veiklos sukakties minėjimas.

Šioje skiltyje jau keletą kartų rašiau apie keistą Lietuvos valstybės organizacinę sąrangą, išskirtinai įtaigaudamas skubiai ptervarkyti netinkamą rinkimų sistemą. Rašinius siunčiau ir į Lietuvos spaudą, tačiau ta tema nieko nesudominau. Atgarsio nesulaukiau nei iš valstybės pareigūnų, nei iš Seimo narių, kuriuos mano rašiniai tiesiogiai lietė, nors „liaudis“ tokias patias mintis tvirtai puoselėjo. Mano, beveik kasmet pakartojamas, tačiau be atgarsio liekantis, siūlymas buvo: Seimo rinkimuose atsisakyti partijų sąrašų ir balsuoti tik už asmenis. Todėl ir nustebeu prieš kelias dienas kompiuterio ekrane išvydęs BNS pranešimą (jis buvo paskelbtas ir „Draugo“ gegužės 18-tos laidoje) apie Centro frakcijos rengiamas rinkimų įstatymo pataisas, kuriose kaip tik tokia mintis siūloma. Visi Seimo nariai (141) būtų renkami tiesiogiai, partijų sąrašų nebūtų. Jeigu kai kurie skaitytų jau primiršo, primenu, kad iki šiol 71 Lietuvos Seimo narys buvo išrenkamas vadinamose vienmandatėse apygardose, tiesiogiai balsuojant už asmenis, o 70 — vadinamoje daugiamaandatėje, taigi visos Lietuvos apygardos, balsuojant už partijų sąrašus.

Istatymo pataisų siūlytojai centristai Rūta Rutkelytė ir Algis Čaplikas kartu nurodė ir daug pagrįstų priežasčių, tarp kurių viena yra veliausi partijų skilimai bei nauji dariniai, kurių mažai pakeisti pavadinimai balsuotojus gali taip supainioti, kad jie nežinos, nė už kurią partiją iš tikrųjų balsuoja. Tai jau įrodė „paskiausiųjų apklausų“, kuriose atsiliepusieji susipainiojo tarp demokratų partijos bei LDDP — socialdemokratų koalicijos ir demokratų populiarumą gerokai „pakėlė“. Šauku būta, jei dėl to ir į Seimą patektų per tokį apsirikimą „išrinkta“ partija. Kita nurodoma priežastis yra per partijos sąrašą išrinkto Seimo nario neturėjimas ryšio su savo rinkėjais. Už partijos sąrašą balsuojantis, rinkėjas gal tik porą jame įrašytų pirmųjų tepažįsta — paprastai čia įrašo partijos vadai, — kitų jis nė pavardžių nėra gerbėjęs, tai iš kur gali žinoti, kaip jo išrinktas tautos atstovas Seime elgsis? O Seimo narys, kur turi atstovauti rinkėjams, reikšti jų nuomonę, balsuoti už jų pageidaujamą įstatymą. Kaip jis gali tai atlikti, kad net rinkimų laiku su rinkėjais nesutinka? Partijos valdyba, kartais gal tik vienas pirminin-

kas, dėl kokių nors asmeninių „išskaiciavimų“ Vilniuje gyvenantį patikimą partietį įrašo į sąrašą, liepdamas jam atvykti į posėdžius ir pakilnoti ranką, kai partijos vadovybei reikia jo balso, ir taip šis seimūnas tautai „atstovauja“. Visas jo darbas — už gerą atlyginimą, automobilį, butą bei kitas privilegijas Seime elgtis, kalbėti ir balsuoti taip, kaip jį į sąrašą įrašęs partijos vadovas liepia. Dažniausia toks seimūnas pastovų darbą turi kur nors kitur ir, kol nereikia už pirmininko nuomonę pabal-suoti, posėdžių nelanko. Jau net keliuose ankstesniuose savo rašiniuose minėjau Seimo nario pareigas, todėl jų čia nebekartosiu, tačiau visgi dar kartą noriu pabrėžti, kad Seimo narys turi atstovauti ne kam kitam, bet tik jį išrinkusiam Lietuvos piliečiui, todėl turi būti su juo glaudžiai susietas, visada jam prieinamas, gerai jam žinomas, pajįstamas asmuo. O tai galima tik tada, kai seimūnas to piliečio apygardoje bus renkamas tiesiogiu, už jo asmenį atiduodamu balsu. Ne per kokį nors anoniminių piliečių visiškai nepažįstamų žmonių sąrašą. Ir dar daugiau: seimūnas turi būti jį išrinkusios apygardos nuolatinis gyventojas, o jeigu tai dar neįmanoma — nors visiškai nesuvokiui, kodėl — tai jis su ta apygarda turi turėti labai artimą ryšį, savo rinkėjus gerai pažinti. Apygardoje jis turi turėti savo įstaigą ir joje dirbti tarpo-sėdiniu laikotarpiu.

Kitas, irgi jau daug kartų minėtas, mano teiginys — Seimo nario darbas yra pilnalai-kis, ir nė kokio kito užsiėmimo jis negali turėti. Taip teigia Lietuvos Konstitucija. Taip pat seimūnas negali būti nė vykdomosios valdžios narys, taigi — nė ministras. Jis tik Seimo narys, ir tiek.

Džiugina ir kitas BNS pranešimas, kad „panaikinti Seimo rinkimus pagal partinius sąrašus“ siekia ir grupė piliečių, pradėjusi rinkti parašus atitinkamam referendumui skelbti. Vadinasi, centristų pradėtas užmojis plečiasi. Žinoma, didžiųjų partijų vadovai prieš tai pasislaūs, nes iš jų tvirtų rankų išslysti galia už paklusnumą dalinti partines privilegijas, tad šios naujos rinkiminės sąrangos pradininkams dėl užmojo įgyvendinimo reikės gerokai pasikauti ir, ko gero, dabar dar ir pralaimėti, bet laimėjus, Lietuvai daug gero būtų padaryta. Pirmiausia partijose dingtų dažnai piktos

Gegužės 19 d. Vilniuje viešintis NATO generalinis sekretorius lordas George Robertson (antrasis iš dešinės), Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus ir Krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius (dešinėje) bendrauja su vaikais sostinės Pilies gatvėje. Lordas Robertsonas dalyvavo Vilniuje vykstančioje vienos dienos tarptautinėje konferencijoje „NATO vaidmuo besikeičiančioje Europos saugumo aplinkoje“. Nuotr. Eltos

varžybos dėl aukštesnių vietų rinkiminių sąrašuose, sumažėtų priežasčių skilimams, keistųsi ir požiūris į koalicijas, bet svarbiausia — tiesiogiai išrinktas ir mažiau nuo partijos vadovybės malonės priklausomas, seimūnas, būtų savarankiškesnis reikšti savo nuomonę ir laisvesnis atliepti rinkėjų pageidavimus.

O jeigu išsivystytų referendumas, balsuotojams reikėtų pateikti ir Seimo sudėties klausimą. Jau taip pat ne kartą klausiau, kam tiek daug seimūnų reikia, siūlydamas sumažinti jų skaičių iki maždaug 80 ar 85. Spaudoje skaičiau ir kitų autorių panašius siūlymus, tačiau iš dabartinio Lietuvos įstatymų leidėjo atgarsio nebuvo. Prieškarinių metų nepriklausomos Lietuvos trys Seimai buvo beveik perpus mažesni — pirmasis ir antrasis turėjo po 78 narius, trečiasis — 85 — ir niekas dėl to nesiskundė, tad kam ir kodėl dabar prireikė jų dvigubai daugiau, nors tik pusę jų ateina į posėdžius ir kai kurie nesuigaudo, ką juose daryti, net nebalsouoja. Drįstu galvą dėti ant kaladės, kad siūlymui seimūnų skaičių sumažinti bent iki 85 piliečiai pritartų.

Sveikintinas centristų siūlymas Lietuvos Seimo rinkimuose atsisakyti partijų sąrašų ir balsuoti tik už asmenis — tai žingsnis į gerą pusę, bet, ateinantiesiems rinkimams rušiantis, nelinkėčiau jiems tik tuo žingsniu apsiriboti. Iš šios, viduryje tarp kariųjų ir dešiniųjų išsipačiusios, nuosai-kų pusiausvyros kelią pasirinkusios, partijos laukiau ko nors daugiau. Paskiausiuose prezidento rinkimuose sušvėdę, prieš metus lyg ir į pirmuosius įsimušę, savivaldybių rinkimuose centristai kažkodel netikėtai smuko ir dar vis

blesta toliau, „rizikuodami“ net ir į Seimą nebe patekti. Todėl ir jiems, kaip konservatoriams, reikia naujo vėjo, gal net ir audros: geros, konkrečios, ne rinkėjų apgaudinėjamos, bet jiems suprantamos, įvykdomos programos. Pradžiai jau yra, tikrai nebloga viesuliuką sukels siūlymas atsisakyti partijų sąrašų. Kitas — nemažesnis — būtų siūlymas sumažinti Seimo narių skaičių ir tam tikslui gerai išmąstyto plano paskelbimas. Toliau: taip pat konkretus, gerai apgalvotas planas — bent 30 nuosimūnų sumažinti valdžios biurokratiją ir išspresti chaotišką atlyginimų klausimą. O dar toliau: paveiktos, Lietuvos ekonominei padėčiai atitinkančios, mokesčių sistemos sukturimas. Tai būtų jau nauja Centro sąjungos programa, papildanti kasmet kartojamą, bet mažai vykdomą, kitų partijų nuvalkiotą, rinkos ekonomikos, muitinių sutvarkymo, mokesčių sumažinimo, pensijų padidinimo, naujų darbo vietų sukūrimo, į NATO ir ES įstojimo partinės politikos dainelę.

Tada klausimas: tokią programą sukūrus, kur centrismas dėtis? Seimo rinkimus eiti vieniems? Iš tikrųjų, tai gal būtų sveikiausia, jeigu, žinoma, užtektų jėgų. Bet šian-dieniai jėgų matuokliai cent-rui gerų ženklų nerodo. Taigi reikia ieškoti jungčių. Kur jų dairytis? Siūlyčiau sukurti tik i dešinę, nes visuomenės veid-rodėje Centro sąjunga kol kas „filosofinio“ politikos centro kairė. Tai „filosofijai“ atsverti reikia dešinesnių sąjungininkų. Geriausiai tiktų liberalai. Po to, nebijoti žvilgtelti ir į de-mokratų, o paskui — gal net ir į modernuosius krikščionių demokratų bei nuosaukiuo-sius konservatorius. Manau,

kad tokie centristų žingsniai, kaip ir jau čia minėtas jų pir-masis, būtų tik į gerą pusę.

APSUNKINA ISIJUNGIMA

Lietuvos derybos dėl narystės Pasaulio prekybos organizacijoje (PPO) atsidūrė aklaivietėje, nes JAV nesutinka, kad valstybės parama žemės ūkiui būtų skaičiuo-jama pagal Lietuvoje naudo-jamą metodiką.

Lietuvos delegacija, vadovaujama užsienio reikalų vice-ministro Algimanto Rimkūno, balandžio 10-14 d. Ženevoje tikėjosi išspręsti paskutinius nesutarimus dėl žemės ūkio ir baigti derybas.

A. Rimkūnas dienraščiui „Verslo žinios“ sakė, jog pasiūlytus kompromisinius spren-dimus dėl eksporto finansinio rėmimo panaikinimo ir val-stybės paramos žemės ūkiui JAV, Naujoji Zelandija, Kana-da ir iš dalies Australija at-metė. Užsienio reikalų vice-ministro teigimu, JAV pa-reiškė, kad Lietuva paramą žemės ūkiui skaičiuoja pagal netinkamą metodiką.

Prieš kelerius metus buvo susitarta, kad valstybės per-keiverius metus paramą žemės ūkiui sumažins 20 proc. Pasak A. Rimkūno, skai-čiuojant pagal amerikiečių metodiką, Lietuvos vidaus pa-rama sumažėja dar daugiau.

A. Rimkūno nuomone, daug jautienos ir paukštienos pro-dukty bei grūdų gaminančios Jungtinės Valstijos nori, kad Lietuva šiems produktams dar labiau sumažintų muitus ir atvertų savo rinką.

Dėl narystės PPO dar kartą turėtų būti deramasi gegužės 22 dieną Ženevoje. Pasak A. Rimkūno, tada turėtų pa-aikėti, ar Lietuva dar šią va-sarą taps organizacijos nare.

Vašingtono dilema: actas ar medus?

Lietuvių liaudies išmintis pataria, kad „daugiau musų ir pavojingesnė, tikriausias būdas pakirsti komunizmo krašto valdžią ir atstovai juk lietuviškų patarlių knygos ne-turi, tad ir mūsų liaudies su-kauptais išminties lobiais pa-sinaudoti negali... Arba toks išpūdis susidaro, kai kartas nuo karto Amerikai reikia ap-spręsti ateities santykius su užsienio kraštais, dar tebegyvenančiais komunistinės ideo-logijos rukuose. Dažniausiai, žinoma, — tai Kuba ir Kinija.

Neseniai vel susipainiojo jau pradėję atsilsti santykiai su Kuba — ir dėl mažojo pabė-gelio grąžinimo, ir dėl Ameri-koje gyvenančių kubiečių, dik-tatoriaus Castro priešų, įta-ko. (Ar nekeista, kaip staiga „nutilo“ visas triukšmas dėl Elian Gonzalez, tarytum zi-niasklaida prarado bet koki interesą tolimiesiems berniuko likimu, vos tik jis buvo atiduo-tas tėvui...) Nedera net abejo-ti, kad Fidel Castro diktato-riškos valdos dienos slenka pabaigon. Kubietiai gerai su-pranta, kad taip izoliuotiems nuo pasaulio gyventi darosi vis sunkiau, kad, suirus So-vietų Sąjungai, Kuba prarado vienintelį ištikimą savo rėmė-ją, kuris teikė gausią pagalbą ne iš „artimo meilės“, o no-rėdamas išlaikyti komunisti-no režimo tvirtovę, kaip nuo-latini dyglį Amerikos šone.

Be Maskvos paramos ir skatinimo, Kuba neteko tik-rojo savo ramsčio — komuniz-mo šaknis joje darosi vis silp-nesnės, paviršutiniškesnės, laukiančios vien gero stum-telėjimo, kad tas senas kelmas parvirstų ir visiškai subyrėtų. Tai buvo galima pastebėti ir popiežiaus apsilankymo Ku-boje metu, ir vėliau, režimui kryptant nuolaidėse linkme, kol naujos amunicijos senoms patrankoms nepadovanojo Va-šingtonas, kai dėl mažojo Elian negrąžinimo Castro su-gėbėjo įaudrinti visą kraštą ir nuteikti prieš „kapitalistinį priešą — Ameriką“. Ar, pla-čiau atidarius duris glaudes-niems ryšiams su Kuba, ko-munizmas joje ilgai išsilaik-kytų? Juk kapitalizmas yra la-bai užkrečiama liga, o tos ligos bacilų veikiai Kuboje priveistų Amerikos verslininkai ir turis-tai... Galbūt, nepaisant ku-biečių šauksmo Miami ar ki-tur, atėjo metas komunizmą naikinti kitomis priemonėmis, ne izoliavimu.

Analogiška padėtis yra ir su Kinija. Kadangi ta komunis-

tinė valstybė nepalyginamai didesnė už Kubą, o tuo pačiu ir pavojingesnė, tikriausias būdas pakirsti komunizmo šaknis yra užsienio demokra-tinių šalių „infiltracija“. Tas jau kuris laikas vyksta, gali-ma sakyti, nuo JAV prez. Richard Nixon kadencijos, kai jis pirmasis atidarė vartelius Didžiojoje kinų sienoje. Tiesa, bendravimas su Kinija yra daugiau vienašališkas: vaka-riečiai, ypač Amerikos valdžia, nuolaidžiauja ir pataikauja, o Beidžingas elgiasi, kaip tinkamas ir jokių nuolaidų nedaro.

Taciau Vašingtonas yra įsi-tikinęs, jog, tik neužtrenkiant vakarietiški įtakai durų, Ki-nijos raudonumas ilgainiui taip nublūs, kad pasidarys neapavojingas. Iš dalies, pa-starųjų metų pasikeitimai Ki-nijoje, atrodo, patvirtina tokią nuomonę, bet ją įtaigoja ne tiek politika ir komunizmo grėsmė, kiek doleris. Šio krašto verslininkai iš Kinijos tikisi laimėti nemažai pelno, o dabar Kinija eksportuoja į Ameriką kur kas daugiau ga-minių, negu sutinka importuo-ti iš Amerikos. Tikima, kad ta padėtis pasikeistų, jeigu Kini-ja būtų priimta į Pasaulinę verslo organizaciją, į kurią Beidžingas veržte veržiasi. Tuo atveju Kinija būtų priver-sta laikytis visoms narėms bendrų nuostatų ir reikala-vimų.

Kinijos narystę stipriai re-mia JAV prezidentas, o pas-taroju metu už ją pasisakė ir abu kandidatai: demokratas Al Gore ir respublikonas George Bush. „Už“ taip pat žada balsuoti ir nemažai abiejų partijų Kongreso narių, tačiau būtina surinkti 218 balsų, o iki to dar reikės pa-dirbti. Pagrindinių kupstų ant Kinijos kelio į Pasaulinę verslo organizaciją yra nema-žai: tai žmogaus teisių pažeidi-mai, grasinimai Taivanui, kuris nenori tapti vien Kinijos provincija, branduolinių gink-lų gamyba (vogtos iš Amerikos laboratorijų technikos pagal-ba), ir pagaliau — baimė, kad pigių prekių iš Kinijos ant-plūdis atims daugelį ameri-kiečių darbus.

Vis dėlto nesunku atspėti, balsavimo pasekmes: Kinija bus priimta į Pasaulinę verslo organizaciją, nes tą stipriai re-mia ir daugelio didžiųjų laik-raščių vedamieji. Visi įsiti-kinė, kad palankumo „medus“ bus veiksmingesnis negu at-stūmimo „actas“.

REZISTENCIJOS SAJŪDIS ZARASŲ APSKRITYJE RUSŲ IR VOKIEČIŲ OKUPACIJOS METAIS

PETRAS MATEKŪNAS

Nr.9

(Tęsinys)

Daug jų priešui gyvi nepasidavė, pvz., Šileikiai, kurie gyveno prie Kiečio ežero Stelmuzės apylinkėje, Zarasų apskrityje. Kai Lietuva antrą kartą buvo So-vietų Sąjungos okupuota, visi trys broliai įstojo į parti-zanų būrį. Vieną naktį jie apsinakvojo tėvų namuose. Anksti rytą juos apsupo stribai. Įvyko kova, stribai pa-degė namą, kuriame visi trys broliai ir jų tėvas su-degė.

Toks pat likimas ištiko ir 8 partizanų Juozo Morke-liaus kaulidėje, Jaskoniškių km., kur buvo įrengta sleptuvė.

Mokytoja Stasė Rūkiene, išvėta į Sibirą ir ten iš-kentėjusi 17 metų, sugrįžusi iš tremties aplankė Stel-muzę, kur nepriklausomybės metais mokytojavo, ir sužinojo, kad trys jos buvę mokiniai Plėtos zuvo kovo-dami ir ginami savo gimtąją sodybą. Apie juos taip atsiliepė:

„Tai buvo mano mokiniai. Juos ir šiandieną matau:

klasėje sėdi prieš mane keturi mieli berniukai, ran-kutėmis pasirėmę smakriukus, susikaupę klausosi Lietuvos istorijos didvyriškų padavimų. Trys iš jų mirė, didvyriškai ginami savo gimtąją sodybą ir Lie-tuvą. Kas tada galėjo minti tokią žiaurią jaunųjų atei-tį? To net laimės nežinojo...“

Stribai siautė ne tik Pasartės srityje, bet ir Stelmuzės apylinkėje. Jie nušovė Joną Rūką, tris brolius Plėtras, liepsnose sudegė trys broliai Šileikiai su tėvu ir daug kitų nekaltų žmonių.

Jonas Rūkas, būdamas dar Zarasų gimnazijos moki-nys, enkavedistų buvo suimtas ir per pirmąją Sovietų Sąjungos okupaciją. 1941 m. gegužės 1-osios išvaka-rėse, į gatvę išmestas Stalino portretas, kuris kabėjo gimnazijos „raudonajame kampely“. Buvo įtarti 7-tos klasės mokiniai Jonas Rūkas ir A. Mikita. Gimnazijos vadovybė norėjo užbėgti NKVD už akių, tą įvykį pati išaiškinti ir mokinius nubausti, bet jai nepavyko, nes apie tai sužinojo žydų tautybės mokinys Michelis Kro-mas, tikras pabaisa gimnazijoje. Tai buvo komjaunimo sekretorius ir seninio laikraščio redaktorius. Jis at-šovė ir mokinius mokytojų tarybos posėdžiuose. Be-veik kiekvieną dieną lankydavo kompartijos ir NKVD įstaigas. Jo įsakymu būdavo sušaukiami mokytojų ta-rybos posėdžiai, jis pateikdavo net darbotvarkę, su di-rektoriaus ir inspektoriaus kalbėdavo kaip su savo pavaldiniais, laikydamas rankas kelnų kišenėse. Kai tik sužinojo apie portretą, pranešė partijos pirmajam sekretoriui Kovsovui ir NKVD viršininkui, kuris pa-

skambino direktoriui ir įsakė abu mokinius atsiųsti į jo įstaigą apklausti, pridurdamas, kad šių mokinių pa-sielgimas yra kontrarevoliucinis ir įvykį turi tirti saugumo organai. J. Rūkas ir A. Nikita po tardymo buvo areštuoti ir pasodinti į Utenos kalėjimą, iš kurio pa-bėgo prasidėjus rusų-vokiečių karui.

Jonas Rūkas vokiečių okupacijos metu sugrįžo į Za-rasų gimnaziją ir, ją baigęs, mokytojavo Petrikonių ir Dukšto pradžios mokyklose.

Per antrąją bolševikų okupaciją jis ir jo brolis įstojo į partizanų eiles. Vieną dieną J. Rūkas užėjo į savo tė-viškę. Jis buvo stribų apsuptas ir netoli sauso šulinio, kuriame buvo įrengta sleptuvė, nušautas, o jo brolis Jurgis zuvo Lydimų miške per kaulynes. Taip abu bro-liai zuvo už Lietuvos laisvę. Jų tėvas ir sesuo buvo suimti už ryšius su partizanais. Tėvas buvo nuteistas 10 metų, o sesuo — 8 metams. Po Stalino mirties tėvas grįžo į tėviškę ir greitai mirė, o sesers likimas nežinomas. Jų namuose, kai tėvas buvo suimtas, ap-sigyveno maskolis. Bet maskolis neilgai gyveno, nes partizanai per tris dienas jam įsakė išsikraustyti. Maskolis išsikraustė. Namas ilgai stovėjo tuščias. Vė-liau jį perėmė švietimo skyrius — išardė ir perkelė į Stelmuzę. Jame gyveno vidurinės mokyklos mokytojai.

Didesnis partizanų judėjimas vyko Antazavės šile. Būrys buvo gana didelis, jį sudarė Antazavės, Dusetų ir kitų apylinkių jaunimas. Jų būry buvo apie 70 vyrų, gimusių 1914-1928 m. Jie visi davė priesaiką netar-nauti okupanto kariuomenėje ir pasilikti ištikimi savo

tėvų žemei. Šiam būriui vadovavo Mykolas Kazanas, 19-kos metų jaunuolis. Būrį pavadino „Lokio“, rink-tinės vardu. Antazavės šile įrengė bunkerį ir prie jo apkasus.

Pirmos kautynės su stribais įvyko 1944 m. antrąją Kalėdų dieną. Kautynių metu zuvo Jonas Kairys, kilęs iš Vainiūnų kaimo. Taip pat buvo ir sužeisti. Partiza-no J. Kairio palaikus užkasė bunkeryje, kad jo ne-paimtų stribai, bet stribai užėmė vietovę, jo palaikus surado ir įmetė, kaip spėjama, į Antazavės kūdą, esančią netoli Antazavės bažnyčios.

Kovos vyko beveik visą dieną. Nors partizanai stribų buvo apsupti, bet apsupimo žiedą jiems pavyko prala-uzti. Traukėsi pagal Sartų ežerą Rokiškio link, bet juos ties Barsėnais vėl užklupo stribai. Įvyko kauty-nės. Zuvo 7 partizanai ir keletas buvo sužeista. Žuvisių partizanų lavonus stribai įmetė į duobę prie kapi-nių Kriaunų miestelyje ir to miestelio gyventojams liepė užkasti.

Partizanų buvo ir Antalieptės šile. Būrelis iš šešių žmonių, kilusių iš Padustelio kaimo, Dusetų valstiaus. Gavę šaukimus stoti į sovietų raudonąją armiją, nu-tarė nestoti ir slapstytis, tikėjosi, kad Vakarai sovie-tams įsakys pasitraukti iš Pabaltijo valstybių. Jiems vadovavo Lietuvos kariuomenės puskarininkis Juozas Martinėnas. Antalieptės šile buvo įsirengę sleptuvę. 1944 m. gruodžio 18 d. anksti rytą juos užpuolė iš Du-setų atvykę stribai.

(B.d.)

Gyvenimo kelią prisimenant

Kun. V. Rimšelis, MIC

1944 m. vasara Pirmieji kunigo darbai

Kur tik buvau mokykloje, priklausiau chorui. Švenčionyse vargonininkas M. Mikuckis, gimnazijos giedojimo mokytojas, mane pastatė prie mergaičių grupės ir turėjau giedoti altu. Marijampolėje vienuolių brolių chore ir gimnazijos chore jau giedojau pirmuoju bosu. Paskutiniaus 1944 m. kun. seminarijoje turėjau giedojimo pamokas. Mokytojas buvo kun. V. Budreckas. Paskutinę pamoką turėjo būti egzaminai. Iš bažnytinio giesmių knygos buvo duota išmokyti vieną puslapį pagal gaidas pagiedoti vadinamą *responsorium*. Tik, einant į seminariją su Albinu Budrickiu, prisiminiau, kad per giedojimo pamoką bus egzaminai. A. Budrickis turėjo gerą balsą ir buvo uolus mokinys, kai aš dėsčiau filosofiją, ir kai jis kartu su manimi studijavo teologiją. Aš jį prašiau, kad jis už mane pagiedotų. Mes greitai taip ir sutarėm. Mudu sėdėjom viename suole. Jis, savo pagiedojęs palis po suolu, nes jis mažo ūgio. Kai aš atsistočiau, tai jis pradėjo giedoti už mane. Į klasę kun. V. Budreckas atėjo su vargonėliais. Pagal paduotą toną, kiekvienas turėjo šiek tiek pagiedoti. Kun. V. Budreckas Albina pagyrė, sakydamas, kad jis turi Šaliapino balsą. Tada atėjo man eilė. Kun. V. Budreckas padavė toną. A. Budrickis pradėjo giedoti. Aš negalėjau susilaikyti iš juoko. Visa klasė pradėjo taip pat juoktis. Kun. V. Budreckas sustabdė vargonėlius ir sako: „Išgirdai savo balsą ir išsigandai“. Tada visa klasė dar daugiau pradėjo kvatoti. Kun. V. Budreckas pradėjo pasakoti, kaip kunigai zakristijoje juokėsi iš vienos moters, kai ji visus kunigus pradėjo žegnoti. Jis sakė, kad visi juokėsi ir nežinojo, kodėl juokiasi. Tačiau čia klasėje visi žinojo, kodėl juokiasi, bet tik giedojimo mokytojas to nežinojo ir parašė gerą pažymį.

1944 m. man buvo liūdni metai. Mano brolis Julius, 17 metų Švenčionėlių progimnazijos paskutinės klasės mokinys, sunkiai susirgo ir per šaltį per sniegą atklampojio namo. Gavo plaučių uždegimą ir mirė. Telegramą gavau, kai jis buvo jau palaidotas. Po Velykų anksti pavasari, kai jau buvau išlaikęs licenciatų egzaminus, atėjo pas mane kun. P. Andziulis ir liepė man ruošti tuojau išvažiuoti į Ukmergę pavaduoti sunkiai sergantį kun. Antaną Petrauską, kuris buvo likęs vienas prie Švč. Trejybės bažnyčios. Dar tą pačią dieną susiradau žmogų, kuris turėjo nuvežti sunkvežimį su anglimis į Ukmergę. Su juo važiuojo dar kitas žmogus. Man leido atsisėsti ant anglių. Pute smarukus ir šaltas vėjas, bet laimingai vakare pasiekėme Ukmergę. Ukmergėje pasisekė surasti automobilį, ir dar tą pačią naktį kun. A. Petrauskas buvo nuvežtas į Kauno ligoninę pas savo gimnį dr. Juozą Meškauską. Likau ir aš tik vienas kunigas prie bažnyčios su dviem broliukais, kurie prižiūrėjo daržus. Už keleto dienų man paskambino iš Kauno, kad kun. Antanas Petrauskas mirė.

Marijonų dviejų aukštų vienuolynas bolševikmečiu buvo užimtas KGB saugumo. Kai užėjo vokiečiai, čia apsigyveno Gestapo valdininkai. Vieną namo dalį turėjo ir Lietuvos

policija. Kai pradėjo visa vokiečių kariuomenė trauktis iš Rytų fronto į vakarus, bolševikų partizanai pradėjo daugiau ir drąsiau veikti. Ukmergėje visos vokiečių ir lietuvių istaigos likvidavosi. Žmonės paliko savo namus ir su kariuomene bėgo nežinia kur. Ieškojo vis saugesnės vietos. Pas mane sunėšė geriausius radijo aparatus. Žmonės atidavė savo vokiečius pinigais — Ostmarkes ir ieškojo rusiškų rublių. Vienas lietuvis policininkas atėjo pas mane su nušauto savo draugo pasu ir sako, kad aš labai panašus į tą žuvusį policininką. Jis siūlė man būti partizanų su grupe policininkų ir prisiimti žuvusio jo draugo vardą ir pavardę. Jis pasakė, kad rytoj visas jų štabas išvažiuoja link Žemaitijos. Jau nėra vilties, kad vokiečiai atsilauks prieš rusus, nes jau ir Utena yra paimta. Jų grupė nori mane turėti kaip partizanų kapelioną.

Prie parapijos bažnyčios buvo jėzuitų kunigas Jonas Paukštys. Su juo mudu buvom susitarę pasilikti Ukmergėje. Pasiėjai pasakiau, kad aš pasiliksiu Ukmergėje ir kad be pasitarimo su savo vyresniaisiais negaliu su jais išvažiuoti. Paprašiau, kad jie nepanaukintų telefono. Jie sudėgino žmonių adresus, dokumentus, susipakavo visus savo daiktus ir greitai išvažiuojo iš Ukmergės. Dviejų aukštų namas liko visai tuščias.

Susipakavau ir aš savo lagaminą, dviratį pasirušiuoju. Rytė ir vakarė vis išeidavau į gatves pasidaryti, kas darosi mieste. Pamačiau vieną moterį, kuri vedėsi virvute prie kojos prižiūrėti paršiuką. Aš paklausiau, kur ji eina. Ji atsakė, kad seka paršiuką. Pasitraukdami vokiečių kareiviai paliko maisto sandėlį atvirą. Nežinia iš kur ir kaip prie sandėlio atsirado daugybė žmonių, senų ir jaunų. Visi pradėjo maišais nešti miltus, grūdus ir kitas gėrybes į visas puses. Mes savo maistą — lašinius, kumpius ir sviesto puodynę pakasėm drauge su bažnytiniais drabužiais ir keliais rusyje, kur bulvės būdavo supiltos. Dieną ir naktį vis klausiau radijo pranešimų apie Rytų fronto padėtį.

Tai buvo sekmadienio rytas. Apie ketvirtą valandą išgirdau didelį triukšmą. Visas miestas buvo pilnas besitraukiančios kariuomenės. Mūsų kieme du karininkai gaudė trisius. Brolis Juozas Rutkauskas, kuris prižiūrėjo daržus, lietuviškai šaukė, kad tie trys šaukai jam priklauso. Karininkai suprato, kad J. Rutkauskas neleidžia tų trisius pasigauti. Kai pakabinau karininkus, jie piktai pasakė, kad tas žmogus jiems truko pagauti trisius. Jie man pradėjo aiškinti, kad greitai bolševikai sunaikins daržus ir viską iš žmonių atims. Greitai su karininkais gražiai susikalbėjome. Jiems pasakiau, kad tas žmogus yra vienuolis ir prižiūri daržus. Kai sugavom tuos trisius, kilo klausimas kas juos pajau. Karininkai atsisakė to darbo, nes, kaip jie tvirtino, jie per visą gyvenimą jokio gyvulio nėra papjovę. „O fronte vis tiek turėjot šaudyti į žmones“, aš jiems pasakiau. „Žmonės tai ne trys šaukai. Tris šaukai nekalti gyvuliai. O fronte šaudymas yra tas pats, kaip sakoma, apsigynimas nuo priešų. Šaudant nematai, kur tavo kulka nueina“, jie mums aiškino. Brolis J. Rutkauskas surado

Kiaušiniai pardavinėjami Hales turgavietėje Vilniuje. Balandžio mėn. iš paukštynų dešimt kiaušinių kainavo nuo 2.10 iki 2.40 Lt., o naminių — 4.5-5 Lt. Nuotr. Eltos

JEI ABIEM PUSĖM VIENODAI RŪPĖTŲ

Gegužės 19 dieną „Drauge“ buvo išspausdintas Algio Liepinaičio straipsnis „Laikas pasirūpinti“. Aš visiškai pritariu autoriaus nuomonei ir norėčiau atsakyti į keletą jo keliamų klausimų. Ar galima konservuotą maistą iš Lietuvos įvežti į JAV? Tas klausimas jau ne kartą buvo keliamas tiek JAV, tiek Lietuvoje gyvenančių lietuvių. Atsakyti tiesiai — taip, galima.

Kaip teisingai A. Liepinaitis pastebėjo, maisto produktai jau keliauja iš Latvijos, Estijos, Lenkijos, Vokietijos bei kitų Europos valstybių. Tai kodėl lietuviškų produktų iki šiol nematome Amerikos parduotuvių lentynose?

Turbūt visi sutiksime, kad Lietuvos maisto produktai yra ne prastesni, o kai kuriais atvejais net geresni už daugelį įvežamų prekių. Įvažiavimo reikalavimai yra tokie patys Lietuvai, kaip ir kitoms pasaulio šalims. Įkainiai Rytų Europos valstybėms daugeliu atžvilgių yra net palankesni negu eksportuojams iš Vakarų Europos ar Pietų Amerikos. Taigi, kur tas lietuviškas maisto produktas?

Žmogų, kuris trisius papjovė ir paruošė juos kepimui lauke ant ugnies.

Karininkai mums pasakojo apie KGB saugumo žiaurumus ir ką jie matė Rytų Rusijoje. Aš jiems pasakiau, kad buvau pabėgęs nuo KGB agentų į Vokietiją, kad ten studijavau ir vėl grįžau į Lietuvą. Ir paklausiau, ką jie man dabar darytų. Tada vienas parodė ant šventoriaus klevą ir pasakė, kad greičiausiai mane pakars ant medžio, nes atitraukdami jie matė ant medžių pakartų žmonių. Jie patarė man grįžti į Vokietiją. Naktį radijo pranešimai buvo tik apie vokiečių kariuomenės atsitraukimą.

Rytojaus dieną visas miestas buvo tuščias. Gatvėse nebuvo matyti nė vieno žmogaus. Susidarė išpūdis, kad visas miestas išmirė. Nutariau paskambinti į Kauną tėvui P. Andziuliui. Pasigirdo moteriškas balsas, kad čia yra fronto zona ir telefono negalima varuoti. Pasakiau, kad aš skambinu iš Gestapo būstinės. Tada mane sujungė su Kaunu. Tėvui P. Andziuliui papasakojau visą būklę — kad mieste žmonės pranyko ir kad jau laukiam rusų kariuomenės. Tada man tėvas P. Andziulis liepė, jei galima, atvažiuoti į Kauną. Nieko nelaukdamas, dviračiu išvažiuoju ant vieškelio ir pamaciau bestovintį karišką sunkvežimį. Keletas kareivių kaską vežė į Kauną. Paprašiau, kad mane pavėžintų. Kareiviai sutiko mane priimti ir liepė dviratį įsikelti ant viršaus ir ten pat atsisėsti. Po valandos jau buvau Kaune.

Neseniai Chicago buvo įkurta kompanija Food Depot International, kurios tikslas yra importuoti maisto produktus iš Rytų Europos, ir visų pirma iš Lietuvos. Buvo rasti investuotojai, patalpos, bei sandėliai, susisiekti su JAV valstybinėmis organizacijomis, reguliuojančiomis maisto įvežimą į JAV. Vienas iš investuotojų yra kompanijos, sėkmingai importuojančios alkoholinius gėrimus ir parduodančios Amerikos parduotuvėse, savininkas. Pagal jo apskaičiavimus, panaudojant esamus kontaktus, lietuviškus produktus iš karto būtų galima pasiūlyti keliems tūkstančiams Amerikos parduotuvių. Ko trūksta? Lietuviško produkto!

Verslo pasiūlymą laišku buvo pasiūst daugeliui imonių, gaminančių maisto produktus anapus Atlanto. Daugelis laišku į Lietuvą taip ir nesulaukė jokio atsako. Atsakant į klausimą, kodėl kitų šalių prekes mes matome Amerikoje, galiu pasakyti, kad po dešimties dienų nuo laiško gavimo Vengrijos bei Chorvatijos imonių atstovai jau sėdėjo prie derybų stalo su Food Depot International, kartu atsigaubę gaminamų produktų pavaldžiu.

Prieš porą savaičių lankiausi Vilniuje organizuotoje parodoje AgroBalt, kur kelių imonių vadovų paklausiau, kodėl jie neatsakė į laiškus. Atsakymai buvo keistoki — mes nematome, kad kas gali išeiti, arba jau mes parašėme juodraštį. Kada Lietuvos Žemės ūkio ministerijos atstovai spaudai dr. Jonui Rekeščiui taip pat pateikiau klausimą, kodėl lietuviai yra tokie lėti su atsakymais, jo reakcija buvo, pasakytiau, ypač netikėta: „Jūs, ponai, atvažiuokite čia mūsų nemokytai! Pagyvenkite Lietuvoje dešimtį metų, tada galėsite dėstyti savo nuomonę“.

Nesinorėjo šiam ponui aiškinti, kad Lietuvoje mano nuomonė ne viena dešimtį metų ir kad verslo patirtis įgyta abiejose vandenyno pusėse, maža to, ir mokyti jo nesiruošiau. Maisto produktų eksportavimas yra ne tiek Lietuvos ūkio ministerijos rūpestis. Ir jei jos atstovas demonstruoja tokius diplomatiškus „sėdevrus“, kokių rezultatų galima tikėtis?

Kita problema, trukdanti importuoti maisto produktus, yra išimtinės teisės. Buvo kreiptasi į keletą imonių, kurios atsisakė tiesioginio produkto, motyvudamos tuo, kad jau yra pasirašytos išimtinės sutartys. Amerikos kompanijos paprastai vengia pasirašyti panašaus pobūdžio sutartis, kol neįsitikina, kad rea-

lizuoja tikrai sugeba įeiti į vietinę rinką. Viena iš Amerikos kompanijų kreipėsi į „Stumbrą“, norėdama importuoti keletą degtinės rūšių. Jiems buvo atsakyta neigiamai, remiantis tuo, kad išimtinės teisės sutartis buvo pasirašyta prieš dvejus metus dešimčiai metų. Iki šiol mes taip ir nematome tos degtinės. Gal nematysime dar mažesniais asuonerius, jei „Stumbras“ nesiims žygių sutarties pakeisti. Panaši padėtis ir su kai kuriais maisto produktų gamintojais.

Turbūt neatrasiu Amerikos, pasakytiau, kad prie verslo derybų stalo rezultatai rūpi abiem pusėm. Paprastai parduotojai — daug daugiau. Kalbant su Lietuvos imonėmis, kartais susidaro atvirkščias išpūdis. Katės maiše niekas neperka. Kad žinotume, kaip produktas atrodo ir kad būtų galima atlikti nors ir labai paviršutinišką rinkos analizę, reikalingi pavyzdžiai. Kol kas iš Lietuvos pavyzdžius atsiunčia tik „Javinė“ gaminanti riestainius. O kur kiti? Kai kurios imonės pasiūlė atsiųsti tik tuos pavyzdžius, kurie tikrai (!) bus parduodami Amerikoje, kiti motyvavo, kad neturi galimybės išsiųsti, nes paštas neperima, arba tai per brangu. Kita vertus, be jokio dėsimo buvo gauti produktų pavyzdžiai iš Latvijos, Estijos ar Lenkijos.

Kaip minėjau JAV importo taisyklės yra vienodos visiems: įvežant maisto produktus, visi importuotojai turi tuos pačius etikečių reikalavimus. Vokiečiai, lenkai ar čekai gerai supranta reikalavimus ir sutinka pateikti gamintojų atitinkamas etiketes. Kai kurios lietuvių imonės importuotojams pasiūlė patiems susikurti etiketes bei jas atspausdinti.

Vargu, ar nors vienas Amerikos importuotojas sutiks investuoti pinigus į laiką, kad galėtų aprūpinti tik keletą lietuviškų ar rusų parduotuvių, patenkinti mūsų nostalgikų poreikius. Tam, kad lietuviškas produktas atsirastų Amerikos parduotuvėse, Lietuvos gamintojai turėtų pateikti gaminių, savo išvaizda atitinkančių ne tik Amerikos vyriausybės reikalavimus, bet ir vietinius skonių. Lietuvoje jau yra nemaža gaminių, savo išvaizda nenusileidžiančių tiems, kurie parduodami Amerikoje. Tačiau, kad naujas produktas turėtų pasisekima, jis turi kažkuo skirtis nuo jau parduodamų. Ir tai ne tik importuotojo, bet ir eksportuotojo rūpestis.

Jei mes matome Latvijos konservuotą žuvį Amerikoje, tai ne todėl, kad jiems taikomi kiti importo reikalavimai. Man teko palyginti Latvijoje ir Lietuvoje išleidžiamų žuvies konservų kainas. Latvijoje jos žemesnės. Gal mes pirkime lietuviškas žuvelas iš patrio-

SKELBIMAI

ELEKTROS ĮVEDIMAI – PATAISYMAI
Turiu Čikagos miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBES DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapols ir Off. Mgr. Aulis S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3206 1/2 West 96th Street
Tel. (708) 424-8854
(773) 581-8854

Window Washers Needed!
40,000 per year. We need 100 crews. No exp. necessary. Will train. Must have valid driver's license and transportation. Must be fluent in English.
L.A. McMahon Window Washing.
Tel. 800-520-6155.

Kalame visų rūšių „sidings“, „soffits“, įdedame
lietvamzdžius (gutters) ir dengiame stogus. Skambinti
Romui tel. 630-774-1025.

Reikalingas darbininkas darbu statybose Čikagos priemiesčiuose. Nebūtinas didelis patyrimas.
Tel. 773-758-8889.

STASY'S CONSTRUCTION
Stalio darbai, rūšių, vonių ir virtuvų įrengimas; prietaisai; keramikos plytelės; „sidings“, „soffits“, „decks“, „gutters“, plėtimai ir „shingle“ stogai; cementas, dažymas. Turu darbo draudimą.
S. Benetis, tel. 630-241-1912.

ATTENTION IMMIGRANTS!
Canada is accepting applicants for Permanent Residence! For free information call: 1-773-282-9500.
GTS concentrating in immigration to Canada
www.immigration-service.com

Reikalingas moteris valymo darbams.
Tel. 630-243-1155.

GREIT PARDUODA

RE/MAX REALTORS
970-773-8888
800-773-4338
FAX 970-888-4933

RIMAS L. STANKUS

- Greitas ir sąžiningas patarimas
- Nuosavybės įkainavimas
- Perka ir parduoda namus
- Pensininkams nuolaida

Išnuomojamas didelis butas
Oak Lawn, IL; 1 mieg. „English basement“. Savininkas užmoka už šilumą, elektrą ir vandenį. \$550 į mėn. Yra baseinas. First Rate Real Estate, Aušras Padalino, tel. 773-767-2400.

Išnuomojamas 2 mieg. kamb. butas Archer ir Harlem apyl. \$550 į mėn. + „sec. dep.“.
Tel. 708-594-1472.

Reikalingi vyrai ir moterys namų valymui Naperville rajone. Pagaudojama, kad turėtų savo automobilį. Geros darbo sąlygos. Galima susikabinti rusiškai, lietuviškai. Tel. 630-579-1366; 630-341-4242.

Pažintinės kelionės po Čikagą ir Illinois valstiją.
Tel. 312-560-1125;
708-205-1394;
708-442-7516.

Reikalinga moteris ir vyrai rūbų siuvėjai; 4412 W. 59 St. Tel. 773-735-5467.
Kalbėti angliškai arba lenkiškai.

Reikalingos moteris valymo darbams.
Tel. 630-243-1155.

lizimo, amerikietis vargu ar taip elgsis. Be to, ir Amerikos didžiųjų parduotuvių atstovai, turėdami prieš akis gana panašų produktą, pirmenybę atiduos geresnei kainai. Kai pavyzdį galiu pateikti medų. Jei rusai medų parduoda po dolerį už kilogramą, kiniečiai — 80 centų, tai lietuvių medus kainuoja puse dolerio.

Importuojant prekes nemažą reikšmę turi ir kredito terminai. Ne problema iš anksto užmokėti už vieną kitą konteinerį. Tačiau kalbant apie Amerikos parduotuvių apribojimą maisto produktais, kalba eina apie dešimteriopai didesnius kiekius. Tokiu atveju nemažą reikšmę turi ir atsiskaitymo laikas. Kaip, pavyzdį pateikiu Moldavijos firmą, kuri sutinka mokesčio terminus atidėti net keturiems mėnesiams. Žuvies konservų gamyklos Sahaline siūlo 90 dienų kreditą. Lietuvių kompanijos reikalauja apmokėjimo iš anksto, nors vietinėje Lietuvos rinkoje atsiskaitymo jiems tenka laukti ne kelis mėnesius, o kartais kur kas ilgiau. Tokiu atveju, kieno produktas atsidurs Amerikos parduotuvėse pirmas? Mes visi suprantame, kas yra rizika. Tačiau kita vertus, egzistuoja pasirašytos sutartys, ir jei lietuviui nori ateityje išvežti savo produktus, jie turės leisti iš derybų dėl abiem pusėm priimtinių legalių apmokėjimo sąlygų.

Mes visi norėtume Amerikoje nusipirkti lietuviškų dešrų, skilandžių ar šokolado. Kad šie produktai būtų parduodami Amerikoje, jų laikymo terminai turėtų būti ne mažesni negu 6 mėnesiai, turint omeny, kad transportavimui bei realizacijai paprastai išleista ne mažiau nei porą mėnesių. Nėra problemų su konservuotais vaisiais ar daržovėmis. Tuo tarpu mėsos ga-

minių ar šokolado laikymo trukmė paprastai 2-3 mėnesiai. Lietuvių gamintojai motyvuoja tuo, kad jų produktai yra natūralūs, be chemikalų. Tai gerai, tačiau likus viename mėnesiui iki realizacijos termino pabaigos, nė viena Amerikos parduotuvė nepaims siūlomo produkto. Vokiečių šokolado laikymo trukmė 1-2 metai, lenkų mėsos konservų — apie 12 mėnesių.

Nemaža lietuviškų produktų galėtų turėti paklausą Amerikoje, importuoti galima labai daug ką. Kai kuriuos maisto gaminius Amerikoje reikalaujama sertifikuoti. Jei tai sugeba atlikti kitių šalių eksportuotojai, nemanau, kad sudarytų ypatingų sunkumų lietuviams. Tam tik reikia šiek tiek pastangų ir laiko. Aš esu optimistiškai nusiteikusi. Pačiu artimiausiu laiku Amerikos parduotuvėse pamatysime „Anykščių vyno“ išleidžiamą „Bobelinę“ ar likerį. Gal ir užtruks, kad galėtume nusipirkti lietuviškų agurkų ar grybų, tačiau pagelbėti Lietuvos ūkiui bei Lietuvos ekonomikai pirmiausia gali ne tiek ministerijos ar kitos valstybinės institucijos, kiek patios, didelė dalimi privačios tapusios lietuviškos imonės. Jei jos mažiau dėmesio skirtų ekonomikai nestabiliui, nuolatinių krizių purtomai Rusijos rinkai ir pradedtų ryžtingiau bendradarbiauti su Amerika, mes galėtume iš joje puseje vandenyno skanauti lietuviškų produktų. Tik reikia, kad abiem pusėm tai rūpėtų.

Angelė Kavakienė

* Vyriausybė nutarė suteikti Krašto apsaugos ministerijai teisę neterminuotai naudotis 2,102 hektarų valstybinės žemės sklypais Lietuvos kariuomenės daliniams. (Rt)

LIETUVOS GYVENTOJŲ GENOCIDAS

1941 m. birželio sukilimo dokumentų rinkinys
LIŪDA RUGIENIENĖ

LR Seimo ir JAV Lietuvių Bendruomenės komisija savo posėdyje kovo 8 d. Vilniuje pasiskirstė dr. Valentina Brandišauską padaryti pranešimą apie ruošiamą dokumentų leidinį, lietuvių 1941 m. sukilimą. Leidėjas — Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras.

Dr. V. Brandišauskas suglaustai papasakojo, kokie dokumentai leidinio sudaro. Tai Antrąjo pasaulinio karo metų, daugiausia pirmosios Vokietijos — TSRS karo mėnesiais, parašyti tekstai. Cituojami iš posėdžio stenogramos: „Pirmą karo dieną pasipriešinimo besitraukiantis Raudonajai armijai aprašymas, vietinės valdžios organų atsakymai ir veiklos fiksavimas. Partizanų būriai, susikūrę 1941 m. birželio sukilimo metu, savo veiklos dienoraščius, narių sąrašus turėjo pristatyti apskrityų komendantūroms, o šios perduoti pirmąją karo savaitę kurtam partizanų būriui, kuris registravo partizanų dalinius, rinko kautynių dienoraščius ir panašiai. Dienoraščiuose turėjo atspindėti informacija apie būrio susirūpinimą ir vadovybę, ginkluotę, būrio uždavinius, veikimo vietą, ryšius su kaimyniniais būriais bei centrine vadovybe, žuvusiųjų ir sužeistųjų, neliko nuostali nuo šio darbo.“

„Laikinoji vyriausybė. Vėliau reikalų ministras J. Šlepetys pasirašė aplinkraštį apskrityų ir miestų viršininkams, kur nurodė, jog būtina aprašyti gyventojų išvežimus, karo pradžią, partizanų veiklą. Rinkti istorinę medžiagą buvo skatinami ir Lietuvos savisaugos dalinių kariai. Kreipimasi į Lietuvos žmones parengė Raudonojo teroro muzejus, kuris buvo įkurtas 1941 metų liepos mėnesį. Dokumentus surinkti nebuvo lengva, galbūt dalis jų yra dingę arba neišlikę archyvuose.“

Leidinyje skelbiami dokumentai yra suskirstyti į penkis skyrius. Pirmame skyriuje sudėti raginimai duomenis rinkti, nurodymai, kaip surinkti istorinę medžiagą ir informaciją apie partizanų būrį sukaupia medžiagą iki 1941 m. liepos vidurio. Antrame skyriuje pateikti dokumentai, kuriuose aprašomas pasipriešinimas Raudonajai armijai pirmąją karo savaitę. Trečiame skyriuje yra vietinės valdžios steigimosi ir veiklos aprašymai. Ketvirtajame skyriuje — R. Katalikų Bažnyčios hierarchų — arkivyskupo J. Skvirecko požirnis į to meto įvykius. Penktą skyrių sudaro buvusių tarybinių aktyvistų, pasitraukusių į Rusiją, pirmųjų karo dienų bei pasitraukimo iš Lietuvos aprašymai. Šiam leidiniui dr. V. Brandišauskas yra paruošęs išsamų įvadą, jį šiek tiek komentavo. Įvade aptaria tuometinės ideologinės nuostatos. „Taip pat komentuoju, kas lėmė antisemitinių nuotaikų stiprėjimą, bandau paaiškinti viso to priežastis. Šiek tiek komentuoju LAF atsiradimo istoriją bei jo ideologiją, nes tai yra tarpusavyje susiję dalykai. LAF turėjo įtakos sukilimui ideologinėms nuostatom. Bandau paaiškinti holokaustą, pasinaudodamas naujausia literatūra ir naujausiais tyrimais, šiek tiek aptariu žydų gelbėjimo klausimą. Ir dar vienas klausimas, kurį atskirai komentuoju įvade, tai pakili nuotaika ir didžiulėmingas vokietų armijos pasirodymas, kuris yra jautiamas skaitant dokumentus. Manau, kad tai yra antras gana kontraversiškas klausimas. Dabar išvada, jog emociškai tai gana suprantama, nes į Raudonąją armiją buvo žiūrima kaip į okupanto karinę jėgą, tuo tarpu Vokietijoje daug kas žiūrėjo nepriklausomybės atkūrimo galimybe.“

G. Žemkalnis V. Brandišausko paklausė šiuos svarbius du klausimus: „Neskaiciu tos leidžiamos dokumentų knygos apie sukilimą, bet iš klausimų jūsų pranešimą, man kyla klausimas, kodėl toji knyga išleidžiama kaip tik dabar? Kitas klausimas. Visi dokumentai sovietų okupacijos metu buvo laikomi specialioje fonduose, kurie buvo KGB rankose. Ar yra galimybė, kad tarp tų dokumentų yra galbūt netikrų dokumentų arba kai kurie yra pakoreguoti? Atsakymas: „Kodėl atsirado dabar? Tiesiog dabar buvo parengtas, ir tiek. Daugiau komentaru, manau, neturėtų būti. Del to, kiek jie yra autentiški. Manau, susipažinus su originalais galima sakyti, kad jie yra autentiški, nes atitinka ir frazeologiją, ir stilių. Jeigu esi susipažinęs su to laikotarpio dokumentais, iš karto pagal įvairius požymius tai jauti. Nijolė Ambrozaitytė: „Norėčiau paklausti, ar buvo atliktų dokumentų ekspertizė? Atsakymas: „Nebuvo.“

Labai įdomus ir informatyvus buvo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo instituto direktoriaus Arvydo Anušausko pranešimas „Apie Sovietų sąjungos ir Vokietijos nacių okupacinio režimo laikotarpio istorijos tyrimo galimybes, remiantis šio režimo archyvais.“ Vokietijos ir Sovietų Sąjungos okupacinio laikotarpio Lietuvoje buvo totalitarinis režimas, kurio vienu pagrindinių ramsčių buvo slapstosios arba represinės tarnybos, todėl be represinių arba slaptybų tarnybų archyvo panaudojimo istorijos rašymo galimybės būtų gerokai siauresnės. Vienas sunkesnių uždavinių yra slaptybų tarnybų įtakos visuomenėje vykusiems procesams, atakirams įvykiams bei atakirų istorijos subjektų veiksmų motyvacijų atskleidimas. Pagaliau yra labai svarbu identifikuoti tikruosius represinių arba slaptybų tarnybų veiksmus ar tikslus, nustatyti jų galimybių ribas. To nenustatę, daugiausia kuriami nauji mitai apie slaptybų tarnybų visagalybę, jų paliktų dokumentų tikslumą ir panašiai. Be abejo, pirmoji problema, kuri iškyla, yra represinių struktūrų slaptojo grifais pridengti dokumentų patikimumo problema.“

KGB archyvus naudojo tam tikros nuomonės formavimui, todėl net ir dabar represinių struktūrų archyvų egzistavimas veikia žmones. „UNESCO specialistų buvo apibūtinę žmogaus teises, kurios yra susijusios su represinių režimų archyvų egzistavimu. Tai ne tik teisė sužinoti dingusių giminių likimą, teisė į politinių kalinių amnestiją, aukų teisė gauti kompensacijas ir nuosavybės teisių restituciją, teisė sužinoti, kokia informacija tame archyve buvo laikoma apie auką, bet taip pat ir žmonių teisė turėti rašytinę atmintį, teisė nustatyti už režimo nusikaltimus atsakingus asmenis bei teisė į mokslinį ir istorinį tyrimą.“ UNESCO specialistai išskyrė represinių institucijų archyvų kategorijas: tai saugomo tarnybų, sukuriant tarybų, specialiųjų tribunolų, koncentracijos stovyklų, specialiųjų kalėjimų ir psichiatrinų. Išskyrė ir toliau tebeformuojamus archyvus. Vokietijos tokių tebeformuojamų archyvų daugiau nėra, o Sovietų Sąjungos atveju yra prieštaringai, pavyzdžiui, kariniai ar saugumo pajėgų archyvai yra tebeformuojami iki šiol ir neprieinami tyrimams. Šiuo metu istoriniams tyrimams represinių struktūrų archyvais naudojamos tik Vokietijoje, Portugalijoje, Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, iš dalies Rusijoje bei Ispanijoje. Šiuo keliu pradedama eiti Lenkija, tačiau Ispanijoje, Portugalijoje ir Rusijoje yra slapto terminai, apribojantys minėtų archyvų naudojimą. Be tokių apribojimų apsieina tik Vokietija ir Lietuva. Jos turi didelių archyvų, Vokietija — 200 km, Lietuva per 2 km. Lietuvoje yra likę 300,000 įvairių bylų.

KGB archyve svarbiausia dalis yra 85,000 baudžiamųjų bylų, tarp kurių beveik 2,000 bylų, kurios bus sudarytos asmenims, vokiečių okupacijos metais tarnavusiems lietuvių savivaldos institucijose, taip pat vokiečių baudžiamosiose struktūrose, 309 bylų — buvusiems antinacinių organizacijų nariams, 515 — tarnavusiems savisaugos daliniuose, 87 — vietinės rinktinės karininkams ir net 2,000 — 1941 m. birželio sukilimo dalyviams.

Dauguma šių bylų buvo sudarytos, remiantis dažniausiai slapta informacija, pvz., agentų pranešimais. Faktų paneigimas grėsavo kankinimu. „Todel byloje suimtieji, nebūtinai rezistentai, tie, kurie buvo kaltinami bendradarbiavimu su vokiečiais, žinodami, kad bet kokių atvejų jų likimas pakankamai aiškus, pirmiausia buvo inkriminuojami nusikaltimais ir dažniausiai neigė savo asmeninį dalyvavimą tuose veiksmuose, už kuriuos grėsavo mirties bausmė. Atsakomybę už tuos veiksmus, už kuriuos jiems grėsavo mirties bausmė, dažniausiai buvo stengiamasi primesti nepažįstamiems ar okupuotoms neprieinamiems asmenims, kartais žuvusiems.“

A. Anišauskas aiškino, kad paviršutiniškas požiūris į baudžiamųjų bylų medžiagą gali sąlygoti labai klaidingas išvadas, dažniausiai sukeliančias skaudžias moralines pasekmes. Archyvuose yra ir daug autentiškų dokumentų, kurie teikia tam tikrą galimybę tirti ir nacių nusikaltimus Lietuvoje, ir sovietinio saugumo kovos su lietuvių pogrindžio metodus. „Kita vertus, tas galimybės gerokai apriboja priemonas prieš šiuos archyvus. Aš galėčiau iš karto pasakyti, kad kai kurių problemų mes nie kaip neįsivaizduojame išgildinti ir atskleisti pakankamai gerai, kol nebus prieinami Rusijos archyvai. Iš esmės tai galima atidėti dar septyniems dešimtmečiams.“ Tyrimų galimybės taip pat riboja specialią pasipriešinimą, „nes žmogus, nepasirengęs dirbti su šiais dokumentais, nežinantis konteksto, nežinantis tikros prasmės tos leksikos, kuri bu-

vo naudojama sudarant tuos dokumentus, nežinantis, kaip atsiradavo baudžiamosios bylos, gali, sakysime, pasukti (labai neretai taip ir būna) klaidingų kelių.“

Laukdami 1941 m. birželio sukilimo dokumentų rinkinio, turime vilties, kad jis galės būti papildomas liudijimais, nes dar yra daug asmenų, kurie aktyviai šiame sukilime dalyvavo ir gali dokumentus patikslinti, paryškinti arba paneigti jų autentiškumą. Šio laikotarpio istorija nėra parašyta, o svarbiausia — ji nėra ištirta ir suteikia daug problemų istorikams, politikams ir visuomenei. Galbūt įdomiausias straipsnis apie šį periodą teko skaityti, tai Stanislovo Buchavecko, kurie buvo atspausdinti 1995 m. kovo ir balandžio mėn. „Atgimime“, nr. 12, 13, 14, 15, „Dėl Lietuvos žydų eksterminacijos nacių okupacijos pradžioje (1941)“. Savo straipsniu jis užbaigia dėmesio vertomis mintimis: „Užsienio istorikai ir publicistai neretai rašo, kad Lietuvos žydų eksterminacija (holokaustas) — dar neišspręsta problema. Jie teisūs. Tik dar reikia pridurti, jog tai — dar ir neištirta istorija. Istorių laukia kruopštus darbas archyvuose. Būtina atselekti ir nuo mokslo trūkdančių stereotipų vertinant jau žinomus šaltinius, nedelsiant rinkti atsiminimus, nes vien archyvai neuzpildys Lietuvos žydų eksterminacijos 1941-1944 m. istorijos spragų.“

LIETUVOS DUKTERŲ DRAUGIAI AUKOJO (2000.LS — 2000.V.I)

\$3000	Romas Libus;
\$500	Vladas Vijeikis;
\$300	V. A. Valentinas;
\$350	Dana Trotter;
\$100	Janina Marr;
\$50	Halina Bagdonienė, Viktorija Valavičienė;
\$45	A. B. I. Lesevičienė;
\$30	Filomena Peleckienė, Elena Namikas;
\$30	Aldona Gaistutienė;
\$25	Vanda Maseikienė, Regina Smolinskienė, Elena Pagirienė, Elena Vasiliauskienė, Stasė Kavaliūnaitė;
\$23	Joana Dailidė;
\$20	Aldona Sobieskienė, Dalia Butėnienė, Prane Pakalkienė, Sofija Vakselienė, Stasė Kazienė, Monika Gudaitienė, Ona Abromaitienė, Sofija Jėlionienė, Marija Maaskulienė, Aldona Šmulskienė;
\$15	Emilija Pakšienė, Vanda Brazdžiūnienė, Konstancija Balšaitienė, Irena Gelaitienė, Nijolė Dumbrytė, Stasė Kisielienė, Ada Dubauskas;
\$11	Marija Škėmaitė;
\$10	Valerija Čepaitienė, Janina Pileckienė, Birutė Prapuolienė, Elena Jucienė, Danutė Garbonkienė, Stasė Palekienė, Anelė Ramanauskienė, Sofija Kikilienė, Stasė Didžiulienė, Regina Matonienė, Rosa A. Bialik, Sigutė Ustupienė, Genė Blinstrubienė, Jusefa Šimaitienė, Teresė Kasper, Lilija Kisielienė, Laima Vaitiekienė, Genė Juodikienė;
\$7	Marija Maciejienė, Adelė Vismantas, Birutė Razminienė;
\$6	Antanina Repšienė;
\$5	G. Giedraitienė, Kapacinskienė, Emilija Galkienė, Edita Giedraitienė, Marija Sedukienė, Joana Ramanauskienė, Zina Bagdonienė, Nijolė Maskalaitienė, Marija Katkienė, Nijolė Grigalaitienė, Stasė Korres;
ir mažiau	Zuzana Junevičienė, Angelė Venclovičienė, Gabrielė Dirvonienė.

Ankso už mirusius 2000.III.1 — 2000.V.3 a.a. Birutės Skorubakienės atm. — \$30 Angelė Venclovičienė; a.a. Juono Venclovo atm. — \$100 Patricia Paulauskas, \$5 Monika Gudaitis, \$10 Vida Vytenis Šilai; a.a. Ir. Vėbrienės atm. — Alexas Lauraitis.

Mieliesiems rėmėjams nuoširdžiai dėkoja Lietuvos Dukterų draugijos centro valdyba 2735 West 71 Street Chicago, IL 60639

DRAUGAS, 2000 m. gegužės 24 d., trečiadienis

5

A. † A. Sesuo ELIZABETH KERDOKAS, SSC

Mūsų mylima seselė mirė 2000 m. gegužės 22 d., Šv. Kazimiero seselių motiniškame name, Chicago, IL, būdama 76 metų amžiaus.

Į vienuolyną įstojo iš Šv. Kryžiaus parapijos, Mt. Carmel, Pennsylvania. Vienuolyno įžaduose išgyveno 56 metus.

Nuliūdę liko Šv. Kazimiero seserys ir artimi giminės: teta vienuolė seselė Rita Marie, SSC, sesuo Ann su vyru William Thater, gyvenanti Baltimore, Maryland ir brolis Stanley su žmona Wanda, gyvenanti Great Neck, New York, svainis Anthony Miscavage, gyvenantis Mt. Carmel, Pennsylvania, daug sūnų ir dukterėčių su šeimomis, taip pat kiti giminės ir artimieji.

Velionė pašarvota ketvirtadienį, gegužės 25 d. nuo 1 val. p.p. iki 7 val. vakaro Šv. Kazimiero vienuolyne, 2601 W. Marquette Road, Chicago, IL.

Laidotuvių šv. Mišios ketvirtadienį, gegužės 25 d. 7 val. vakaro Šv. Kazimiero seserų vienuolyno koplyčioje. Penktadienį, gegužės 26 d. 10 val. ryto a.a. Elizabeth bus nulydėta į Šv. Kazimiero lietuvių kapines.

Prašome dalyvauti laidotuvių Mišiose ir pasimelsti už Velionės sielą.

Nuliūdę: Šv. Kazimiero seserys ir šeima.

Laidotuvių direkt. David Gaidas.

A. † A. JUOZUI FEDYK

mirus, jo mylimai žmonai MARIJAI VASILIAUSKAITEI FEDYK ir jų šeimai giliai užuojautą reiškia

Cincinnati Lietuvių Bendruomenė

A. † A. STASIUI ŠVABUI

Lietuvoje mirus, skaudžią netekties valandą sūnus EIMONTA ir VIRGINIJŲ ŠVABUS bei jų artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Draugai Amerikoje

A. † A. STASIUI ŠVABUI

Lietuvoje mirus, jo seseriai JULIJAI ŠVABAITEI GYLIENEI, broliui JERONIMUI ŠVABUI, jų šeimoms ir artimiesiems reiškiamas nuoširdžiai užuojautą.

Magdalena Stankūnienė

Marija Remienė

Pirminiams Ateitininkų namų pirkėjui

A. † A.

ZENONUI PETKUI

iškeliavus Amžinybėn, išsiskyrimo sunkioje valandoje nuoširdžiai užjaučiame žmoną VANDĄ, sūnus TOMĄ, SAULIŲ, GYTĮ, dukras MILDĄ, ASTĄ ir jų šeimas bei kitus artimuosius.

Ateitininkų namų valdyba

AUKOJO LIETUVOS PARTIZANŲ ŠALPAI

\$2423.06	J.L. Matėras (iš viso \$7923.08);
\$1000	L.N.M. „X“ (iš viso \$1300);
\$300	Arvydas, Eglė Paulikiai (iš viso \$400), Michael, Jina Leškiai, Andrius A. Kiršonis;
\$100	Arvydas, Juozas Lesčinskai (iš viso \$550), Steponas, Birutė Zabuliai, Druoseikiai K.A.
\$80	Amerikos lietuvių klubas, Beverly Shores, IN (iš viso \$200);
\$50	East Chicago Lietuvių Bendruomenės apylinkė (iš viso \$150);
\$25	Mykolas Hermonas (iš viso \$130);
\$20	Giedraitė Grožvyda (iš viso \$425);

Lietuvos Partizanų globos fondo valdyba ir šelpiamieji partizanai nuoširdžiai dėkoja aukotojams už atsiųstas aukas. Jūs esate tie asmenys, kurie supratote partizanų paskaitojimą dėl Lietuvos laisvės. Aukos siųsti: L.P.G. Fund, 2711 West 71 Str., Chicago IL 60639. Tax ID 36-3163350.

PHONE: (708) 436-7272
FAX: (708) 436-3884
E-MAIL: ginternational@compuserve.com

THE BEST TO THE BALTICS / INTERNATIONAL

9525 South 79th Avenue, Hickory Hills, IL 60457

Godina Prospektas 37
2000 Vilnius, Lithuania

PHONE: (370) 2 229147
FAX: (370) 2 229148

AUSTRALIJA 15 dienų grupinis turas, lapkričio 4-19, 2000

KELIONĖS LAIVU

COSTA VICTORIA 8 dienų, "Naujų Metų sutikimas", gruodžio 30, 2000 - sausio 7, 2001

COSTA ATLANTICA 7 dienų, sausio 14-20, 2001

COSTA ATLANTICA 7 dienų, "Grandinė ir draugas", kovo 11-18, 2001

COSTA ATLANTICA 7 dienų, "Lietuvos Žvaigždės", balandžio 8-15, 2001

HOLLAND AMERICA Alaskos, birželio mėnesį 2001

* naujosios Costa linijos - mūsų laivai su privilegijomis

GRUPINĖS KELIONĖS Į LIETUVĄ IR KITAS BALTIJOS VALSTYBES

Lithuanian Highlights liepos 18-29, 2000 (antikvėnė grupė jau išparduota)

Baltic Adventure rugpjūčio 3-13, 2000

Lithuanian Encore rugpjūčio 18-28, 2000 (unikali programa keliausiems kurie dažnai Lietuvoje būvę)

Viešos mūsų kelionės lydimos ir aptarnaujamos G.T. INTERNATIONAL profesionalų. Turime dvi rašytines Jūsų patogumui - Vilniuje bei Chicago. Rašytinė konsultacija keliausiems abiejose rašytinėse. Turime geriausius kainos šlydžius iš Lietuvos. Viešos kelionių klausimais skambinkite mūsų nemokamam telefonui 1(800)432-2894.

PASITIKRINĖ KITUR... SKAMBINKIT MUMS!

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Penktadienį, gegužės 26 d., 7:30 vakaro Lietuvių dailės muziejų Pasaulio lietuvių centre Lemonte koncertuos Sonata ir Rokas Zubovai. Tai jau paskutinis šio sezono muzikinių vakarų jaučioje Lietuvių dailės muziejaus salėje renginys. Koncerto programoje – Mozart, Dvorak, Debussy ir Corigliano kūriniai. Po koncerto neskubėkite skirstytis – pabendraukite prie vyno su koncertų rengėjais ir atlikėjais, išgirskite apie kito koncertinio sezono planus.

Artėja Čikagos ir apylinkių Nekalto prasidėjimo M. Marijos seselių remėjų metinis narių susirinkimas, šaukiamas birželio 4 d., sekmadienį, 8 val.r. bus aukojamos Šv. Mišios už gyvus ir mirusius narius Šv. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje Marquette Parke. Susirinkimas vyks parapijos salėje. Poetė Julija Švabaitė-Gylienė skaitys ištraukas iš savo kūrybos. Taip pat bus skaitomi valdybos pranešimai, ruošiami pusryčiai, renkamas nario mokesčiai. Visi nariai ir svečiai maloniai prašomi dalyvauti.

Diplomai Pedagoginio lituanistikos instituto studentams išskilmingai įteikti bus birželio 3 d., šeštadienį, Jaunimo centre. Instituto vadovybė, studentai ir jų tėvai nuoširdžiai kviečia čikagiečius dalyvauti šiame renginyje. Informacija tel. 773-434-4545 arba 773-847-1693.

Kviečiame aplankyti mirusių Lietuvių karių veteranų sąjungos „Ramovės“ Čikagos skyriaus ramovėnų kapus Lietuvių tautinėse kapinėse. Ramovėnus ir jų šeimos narius prašome rinktis gegužės 28 d., sekmadienį, 10 val.r. prie kapinių administracijos pastato. Šv. Kazimiero lietuvių kapinės bus lankomos gegužės 29 d., pirmadienį, 9 val.r. Prašoma rinktis prie Romo Kalantos paminklo. Kviečiame visus ramovėnus ir jų šeimos narius šiame prasmingame paminėjime dalyvauti.

„Vaiko vartai į mokslą“ būrelis rengia smagią gegužinę sekmadienį, birželio 25 d., 12 val. Pasaulio lietuvių centro sodelyje. Visas pelnas skiriamas Vilniaus benamių vaikų centrui. Programoje – sveiki, skanūs pietūs, linksmas muzika ir turtinga loterija. Kviečiame visus atsilankyti ir paremti šį labdaros renginį.

Lietuvių fondo suvažiavimas balandžio 15 d. nominacijų komisiją sudarė: dr. Kazys Ambrozaitis, Stasys Baras ir Povilas Kilius. Balsus skaičiavo Stasys Baras, Saulius Čyvas, Stasys Dziugas, Salomėja Daulienė, Ramona Steponavičiūtė ir Viktoras Naužius. Suvažiavimas įvyko PLC, Lemonte.

Piešiniai ant asfalto, trumpas koncertas ir vaišės – štai tokia programa laukia Meno mokyklėlės mokslo metų pabaigtuvių dalyvių. Užbaigimo šventė vyks birželio 1 d., ketvirtadienį, 6:15 val.v. Lemonte, Pasaulio lietuvių centro didžiojoje salėje. Programoje – piešiniai ant asfalto, trumpas koncertas ir vaišės. Kviečiame visus!

Silvijai Simanonienei teko išgyventi Vorkutos tremtį. Ši Kauno politinių kalinių ir tremtinių bendrijos narė dalyvaus tragiškojo birželio paminėjime, kuris ruošiamas birželio 4 d. Cicero lietuvių telkinyje. Minėjimas prasidės 9 val.r. šv. Mišiomis Šv. Antano bažnyčioje. Tuoj po Mišių vyks akademinė ir meninė programa parapijos salėje. Programą atliks ne tik S. Simanoniene, bet ir jos dukra Audronė. ALTO Cicero skyriaus valdyba prašo lietuvių birželio 4 dieną įsiminti ir paminėjime dalyvauti.

Eglė Milavickaitė, Maria aukštesniosios mokyklos moksleivė, tapo apdovanota ypatingu prezidento pažymėjimu, skiriamu už puikius pasiekimus moksle. Eglė buvo viena iš 26 Maria mokyklos studentų.

Į labdaros koncertą „Šypsenėlė“, kuris įvyks jau šį sekmadienį, gegužės 28 d., 3 val.p.p. Jaunimo centre, bilietus iš anksto dar galima įsigyti „Seklyčioje“, o koncerto dieną – nuo 2 val.p.p. prie įėjimo. Programoje: dainininkės Neringa Nekrašiūtė, Laima Lapkauskaitė ir muz. Dalios Gedvilienės vadovaujamas vaikų ansamblis „Lakštutė“. Visus kviečia „Saulutė“, Lietuvos Vaikų globos būrelis.

Lietuvių piliečių draugijos laikraštėlis „Newsletter“ (gegužės mėn.), leidžiamas Pitsburge, rašo apie University of Pittsburgh įsteigtą lietuviškąjį kambarį, kuriam šią gegužę sukako 60 metų. Pasirodo, kad net septyni to meto Lietuvos dailininkai dalyvavo lietuviškojo kambario apipavidalinimo varžybose. Konkursą laimėjo Antanas Gustaitis. Universiteto kambaryje – daug lietuviškojo liaudies meno detalių – sienos iškljuotos lininiu audiniu, kurio raštas pavadintas „Paukščių takas“, daug dalykų išdrožta iš baltojo ir juodojo ažuolo, įamžinti lietuviškų smūtkelių, namų stogelių motyvai, taip pat išpjaustyti Donelaičio, Daukanto, Basanavičiaus ir kitų žymių lietuvių vardai. Net kėdės ir stalai yra padaryti iš lietuviško ažuolo. Pagrindiniai kambario akcentai – tai Petro Rimšos skulptūros „Vargo mokykla“ kopija ir padidinto, ant drobės nutapyto M. K. Čiurlionio paveikslas „Karalių pasaka“ pakartojimas. Per 60 metų tūkstančiai lankytojų lankė šį lietuviškąjį kampelį ir taip galėjo bent truputį susipažinti su Lietuva.

Naujojoje I. Norkaitytės-Gelažienės poezijos ir piešinių knygeleje „Baltoji paukštė“ – 43 eilėraščiai ir 33 spalvoti piešiniai. Eilėraščiuose poetė rašo apie tylą, rudenį, vakarą, naktį, vienatvę, tėviškes beržą, gražiusius Colorado kalnus, apie vėją prie Nemuno ir tėvynės ilgesį. I. Gelažienės knygos pristatymas vyks šį sekmadienį, gegužės 28 d., 12 val. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje salėje. Visus dalyvauti ir pabendrauti kviečia PLC renginių komitetas.

Cicero šv. Antano parapijos parapijiečiai, po velykinių šv. Mišių susirinkę prie velykinio stalo. Sėdi: Gabrielė Ročkuvienė, Agnė Mezenecovienė, Giedrė Nedveckienė, Tomas Nedveckis, Janina Rugenienė, Laima Bareikienė. Stovi: Janina Dockuvienė, Jonas Rugelis, dr. Petras Kisieličius, Janutė Pėstininkienė, Viktoris Motušis, Kostas Dockus, Regina Lagūnienė.

Skelbimai

Suinteresuoti specialia nuolaida PINIGŲ persiuntimui per TRANSPAK Padedam persikraustyti Čikagos apylinkėse, į Florida ir į Lietuvą (Išstaiga Draugo pastate) Darbo val. 9-5 kasdien, vėst. 9-2
Tel. 1 773 838 1050

ADVOKATAS

Vytenis Lietuvnickas

4536 W. 63 Street
Chicago, IL 60629

(Skersai gatvės nuo „Draugo“)
Tel. 773-284-0100.

Tel. 630-257-0200, Lemont, IL

• Aleksas Lauraitis, Palos Heights, IL, parėmė Lithuanian Mercy Lift \$25 auka, a.a. Zenono Petkaus atminimui. LML reiškia užuojautą velionio žmonai Vandai ir visai Petkų šeimai. 270200

Advokatas Jonas Gibaitis
Civilinės ir kriminalinės bylos
6247 S. Kedzie Avenue
Chicago, IL 60629
Tel. 773-776-8700

Toll free 24 hr. 888-776-6743

Darbo val. nuo 9 v.r. iki 5 v.v.
Šeštad. 9 v.r. iki 1 v.p.p.

773-585-9500

ADVOKATAS GINTARAS P. ČEPĖNAS

6436 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629
Tel. 773-582-4500

Valandos pagal susitarimą

• A.A. Valentinos Mane-
lienės atminimą pagerb-
dami, Bronius Andriukaitis
Jr., Petrė ir Bronius Andriu-
kaičiai aukoja Lietuvos vai-
kams-našlaičiams \$300. Lie-
tuvos vaikų vardu reiškiamas
užuojautą velionės artimie-
siams, o aukotojams dėkojame
„Lietuvos Našlaičių globa“
2711 West 71 Str., Chicago
IL 60629.

Tėvynės ŽVAIGŽDUTĖ

Isteigta Lietuvių Mokytojų Sąjungos Čikagos skyriaus

Redaguoja J. Plačas. Medžiagą siųsti: 3206 W. 65th Place, Chicago, IL 60629

MINTYS PAGALVOJIMUI

Žmogaus gyvenimą lemia ne tik santykiai su amžinuoju tikslu. Žmogus gimsta ir užauga šeimoje, pažįstamų žmonių bendruomenėje, bet labiausiai jį i kurybinį kelią palenkia paveldimas tautos kultūrinis palikimas, kurio negalima išmokyti, bet i kurį reikia jaugti. Niekas žmogaus dvasios taip nenuskurdina, kaip nutautimas — atitrūkimas nuo savo tautos kultūrinio paveldėjimo. Kosmopolitizmo ir internacionalizmo idėja yra tikroji dvasios elgetos sesuo. Jei kraujo balsas turi žmogui tam tikros reikšmės biologine prasme, tai tautos dvasios balsas yra paveldėjimas visų tų dvasios lobių, kuriuos sukūrė kartų kartos per praėjusius amžius. Kiekviena kultūra ir kiekviena kūryba savo esmėje yra tautinė. Vadinamasis tarptautinis abstraktusis menas yra tik skambi nesąmonė pridengti savo kultūriniam nuogumui! Taip pat svetimos kalbos išmokymas dar nepadaro asmens tos tautos nariu. Į svetimą tautą įstigama tik per kelias kartas. Nutautėlis tėra džiūstas medžioklinis, kurs niekados nepajėgs išseldinti tokių atžalų, kurios apsipiltų žiedais ir duotų vaisių.

Pranas Naujokaitis,
Pedagogas, redaktorius,
rašytojas, žurnalistas.

Moralė nusišalina žmogų ir apvalo sąžinę, kaip bėganti upė nušviečia akmenėlius.

Poetė Marija Aukštaitė

MOTINOS ILGESYS

Stovėjo ji prie vartų,
Parėmus žilą galvą.
Stovėjo daugel kartų,
Stebėjo žalią kalvą.

Juodoj naktį žiūrėjo,
Gal pamatys šešėlį.
Širdis greičiau tukėjo,
Jei kas kalva praėjo.

Ji daug naktį stovėjo
Ir tyliai maldą meldė,
Nes jį šventai tikėjo,
Kad grįš, kurie išėjo...

**Mokytoja
Violeta Pakalniškienė**

GALVOSŪKIŲ SPRENDĖJAMS

Praėjusios savaitės galvosūkiai buvo paskutiniai (1999-2000). Dabar tik bus skelbiami galvosūkių atsakymai. Tad nepavėluokite atsiųsti savo sprendimų laiku. Po paskelbimo „T.ž.“ atsakymai, jūsų atsiųstieji jau nebeužskaitomi. Kai bus suskaiciuoti taškai, bus paskelbti duomenys.

Vasaros metu bus spausdinami „pagalvokite“ serijos uždaviniai, bet jau nepremijuoti, nebus žymimi taškais. Už savaitės laiko bus duodami atsakymai. Tad turėsite progos ir vasaros metu truputį pagalvoti.

Redaktorius

IDOMUS SUTAPIMAS

Šiais metais švenčiame 2000 metus ir šis „Tėvynės žvaigždutės“ numeris yra 2000-tasis. Retai pasitaiko toks sutapimas.

Rūpestinga žiemos atsargai apsirūpinti.

Piešė dail. J. Paukštienė

ATMINIMO DIENA

Ši šventė yra Amerikos valstybinė šventė, žuvusiųjų kare pagerbimui. Švėsime ir mes lietuviai, nes daug mūsų tautiečių tarnavo Amerikos kariuomenėje ir žuvo už šio krašto laisvę. Kol Amerika yra stipri militariškai, nedrįsta kiti priešai kelti aukštai galvą, nes žino, kad pralaimės. Tai įrodė abu buvusieji didieji karai. Amerika padeda ir Lietuvai. Švėsdami, neužmirškite aplankyti kapinių ir pasimelsite už mirusiųjų sielas. Ta pačia proga papuoškite pavasario gėlėmis ir savo artimųjų mirusiųjų kapus. Bažnyčios mokslas skelbia, kad tik gyvieji gali padėti mirusiesiems, tad išnaudokite visas progas ir padėkite savo maldomis ir Mišių aukomis.

Pasimelskite ir už Kalantos sielą, kuri susidegino, kad Lietuva būtų laisva. Jo šaukimas: „Laisvės Lietuvai!“ Buvo išgirstas Aukštųbėsė ir šandien Lietuva džiaugiasi laisve. Dievas padėjo Lietuvai, bet daug lietuvių jau nusigrėžė nuo Dievo ir jau nebegebia Jo duotų taisyklių valstybės tvarkymo darbuose. Pasimelskime ir už Lietuvą, kad sąžinė būtų visų darbų pagrindu.

Redaktorius

GIMTADIENIS

Balandžio mėnesio 26 dieną, Gaja Stirbytė pasikvietė lietuvačių draugų nakvoti jos namuose. Pakvietimo priežastis — jos gimtadienis.

Mes žaidėme „hopscotch“ lauke ant kelio, žaidėm „freetag“ ir šokinėjom per virvutę. Išsinuomavome gerą filmą „Hocus Pocus“. Žiūrėdamos filmą, išdykavome. Paskiau valgėm pyragą. Gaja atidarė savo dovanų pakietus. Ji gavo drabužių, 3D puzzle (trijų dimensijų galvosūkį), kinietišką šokimo virvę, kuprinę, pinigų ir daug kitų gerų dalykų. Po to, apsilukome pizamas, kalbėjomės, kikenome tamsoje iki 12 val. nakties.

Pabudome 7 val. ryto. Apsirengėme, pavalgėme ir išvažiavome 8:15, nes nežinojome, kurie keliai bus uždaryti, nes prez. Clinton atvažiuoja į Philadelphia. Nakvynė pas Gają buvo smagi.

Laura Šeštokaite
Philadelphijos Vinco Krėvės
lit. m-los mokinė („Audra“)

GALVOSŪKIO NR. 141 ATSAKYMAS

Dodge City yra Kansas valstijoje

GALVOSŪKIO NR. 142 ATSAKYMAI

1. Pasakoja (es. l. veik.) Petras pasakoja šiandien matęs vaivorykštę. 2. Pasakoja (es. l. veik. dalyvis). Aš girdejau, kad mokytojai pasakoja mokiniams daug legendų. 3. Pasakoje (vien daikt). Šioje pasakoje yra daug kartų minimas perkūnas. 4. Pasakoje (būt. kart. veik. dalyv). Aš sužinojau, kad mokytojai pasakoja mokiniams daug gražių pasakų. 5. Pasakose (daikt. dg. viet. links). Ne viskas yra tikra, kas pasakose rašoma. 6. Pasakosia (veik. dal. būs. l. dg. vard.). Jie nutarė, kad ir ateityje jie pasakosia tas pasakas vaikams.

Gali būti ir kitokie paaiškinimai.

GALVOSŪKIO NR. 144 ATSAKYMAI

Kryžiažodžio atsakymai. 1. Ačiū Dievui, tarp durų piršto neikiu — žinau, kad privers — pamokytas. 2. Ačiū Dievui, kad yra nors duoneles, o be pyrago apsieisiu. 3. Šuniui ne pasninkas, piemenei ne šventė. 4. Viena bėda — ne bėda. 5. Visur gera, bet namie geriausia. 6. Apsidirbo, kaip gužas su gyvate. 7. Lengva pasakyti, bet nepadaroti. 8. Ačiū Dievui, kad miegojau šiltame patale, o ne su kiaulėm patvory. 9. Kitiems nepadėsi, nepadėsi ir tau. 10. Ir garsiai iškilo, bet greitai nudilo. 11. Motinos meilė vis nauja. Iš viršaus žemyn paryskintuose langeliuose „Su Šv. Velykom!“

GALVOSŪKIO NR. 145 ATSAKYMAI

A. Litvinov miestas yra vakarinėje Čekijoje. B. Melodija yra žmogaus atspindis, išreikštas dainos balsu arba muzikos instrumentų garsais. C. Liūtas žvėrių karaliaus titulą pelno savo monarchišką išvaizdą ir savo didžiai galiną, griausmingą riaumojimą. D. Ringe šunų dvikova dažniausiai baigiasi, kai dėl nuovargio, kuris šuo praranda kovingumą. Maždaug 10 proc. šunims reikia gydytojo pagalbos po dvikovos. Statistika rodo, kad nuo 1900 iki 1976 metų JAV-se buvo užregistruoti 43 atvejai, kai šuo žuvo ringe. Šioms dvikovoms tinka tik Pitbulio veislės šunys. Jie privalo būti išmokyti dvikovoms. (R. Chodosevičius, „Švyturys“, Nr. 5, 32 psl., Vilnius, 1997). E. Lietuvoje kooperatyvų dirbtuvė nuo 1930 metų pradėjo gaminti bitėms dirbtinius korius. (L. E., 12-454, Boston, 1957).

VAKARUŠKININKŲ IŠDAIGOS (Lietuvių tautosaka)

Viename kaime buvo vakaruškos. Netoli daržinėje buvo kokio tai elgetos lavonas; anas vaikščiojo po svieta ir čia numirė.

„Einam, išgąsdinsime visą vakarušką, atnešime tą numirėlį“, — sako vienas drasuolis kitam. Kaip tarė, taip padarė. Abudu nuėjo. „Tu pabūk už durų, o aš tau išnešiu“, — tarė vienas drasuolis. Antras laukia laukia, vis neišeina. Po valandėlės išneša numirėlį jo draugo skūrą (odą) ir meta jam į akis: „Se, neš ir gądink dabar vakaruškininkus“. (Pasakoja A. Prockienė, 94 m. amžiaus, iš Mickūnų kaimo, Kamajų valst. Užrašė P. Vilutis, 1935 m.).

Iš dr. J. Balios tautosakos archyvo

PAGALVOKITE NR. 1

1. Ką reiškia žodžiai: Politika, Diplomacija, Strategija? 2. Kas tai yra civilizuota tauta? 3. Kas tai yra kultūringa tauta? Atsiųsti, kur dr. E. Gerulis. 4. Eja nakti, pamečiau sagti, mėnuo rado, saulė pagavo. 5. Ejo senis pupų sėti, pasiėmęs kiaurą rėtį. Kol prie daržo jis priėjo, visos pupos išbyrėjo. 6. Kryžiažodis. Suradę žinių enciklopedijoje, atsakykite į šiuos klausimus. 1. Antano Vienatindžio tėvo vardas. 2. Kuriam Aukštaitijos valstieji gimė A. Vienatindys? 3. Kuriam Žemaitijos miestelyje jam teko praleisti pusę metų? 4. Koks A. V. brolio vardas? 5. Kuris kunigų seminariją baigė A. V. Jo sesers vardas. 6. Kurį pavarką nusipirko jo tėvas? 7. Nuo kurios ligos mirė A. V. tėvas? 8. Kurį mėnesį poetas gimė? 9. A. V. pakrikštijusio kunigo pavardė. 10. Miestelis, kuriame palaidotas A. V. 11. Antrasis A. V. vardas. 12. Kurį miestą jis išvažiavo gydytis? 13. A. V. motinos vardas. 14. Kurį mėnesį mirė A. V.? 15. Kaimas, kuriame apsigyveno Vienatindžiai po tėvo mirties (viet. links.). 16. Miestelis, kuriame A. V. pradėjo vikaro darbą. 17. Kurio miesto gimnaziją lankė A. V.? 18. Kuriam miestelyje A. V. pastatė bažnyčią? Sudarė Andrius, Simonas ir Agnė Žvirbliai, iš Šiauduvos kaimo, Šilalės rajono. 7. Ar tranzistorius yra a) asmuo keliaujantis iš vienos vietos į kitą, b) mažas elektroninis mazgas, c) laukinis paukštis? 8. Aš esu daug, kur girdimas, bet jei pirmą raidę keiči kita, prie muzikos būsi šokamas. Dar pirmą raidę keičiant ir penktą pridėdant, būsi graži spalva. Pirmą, antrą ir ketvirtą pakeitus, su širdimi reikala turėsi. Ketvirtą keičiant kita, kariuomenėje mane regėsi. Kas aš?

